

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÉ FAKULTA

Integrace cizinců do české společnosti

Integration of a foreigners into The Czech society

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Mgr. Marie Dvorná

Autor:

Eliška Jašková

Praha 2019

Poděkování

Chtěla bych poděkovat především mé vedoucí práce paní Mgr. Marii Dvorné za její pomoc při odborném vedení této bakalářské práce. Zároveň bych touto cestou ráda poděkovala panu Ing. Patriku Baloghovi, díky kterému jsem si v rámci vyučovaného předmětu základy ICT osvojila základní dovednosti práce na počítači, a tudíž byla schopná sepsat tento text.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Integrace cizinců do české společnosti“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu

V Praze dne

Eliška Jašková

Anotace

Bakalářská práce se zabývá tématem integrace cizinců do české společnosti. Teoretická část popisuje hlavní pojmy spojené s integrací cizinců v České republice. Jsou zde popsány hlavní pojmy, jako migrace, její druhy a příčiny a integrace, její proces, typy a integrační politika v České republice. Cílem praktické části je zjistit, jak jsou cizinci v České republice integrováni na základě mnou stanovených faktorů.

Klíčová slova

Cizinci, Česká republika, integrace, integrační politika, společnost

Annotation

The bachelor thesis deals with the topic of integration of foreigners into Czech society. The theoretical part describes the main concepts associated with the integration of foreigners in the Czech republic. There are described the main concepts, such as migration, her types and causes and the Integration process, types and integration system in the Czech republic. The aim of the practical part is to find out how are the foreigners integrated into the Czech republic based on the my specific factors.

Keywords

Foreigners, Czech Republic, integration, political integration, society

Obsah

Úvod	7
A. Teoretická část	8
1. Migrace	8
1.1. Pojem migrace.....	8
1.2. Související pojmy	9
1.3. Druhy migrací	11
1.3.1. Migrace dle faktoru vůle.....	11
1.3.2. Migrace dle lokalizace	11
1.3.3. Migrace dle počtu lidí	12
1.3.4. Migrace dle času	12
1.4. Příčiny migrace	12
1.4.1. „Push“ faktory.....	13
1.4.2. „Pull“ faktory	13
2. Integrace a její proces.....	15
2.1. Pojem integrace	15
2.2. Typy integrace.....	16
2.2.1. Integrace strukturální	16
2.2.2. Integrace kulturní	17
2.2.3. Integrace interaktivní	17
2.2.4. Identifikační integrace	17
3. Migrace cizinců na území EU a ČR	18
3.1. Vývoj migrace a integrace na našem území.....	18
3.2. Migrace v současné EU a ČR.....	18

4. Integrační politika v České republice	22
4.1. Politika státu, krajů a obcí	22
4.2. Role nestátních organizací	23
4.3. Právní normy	24
4.4. Proces integrace v České republice	26
5. Návaznost integrační politiky České republiky a Evropské unie.....	28
B. Praktická část	30
6. Cíl a metodika	30
6.1. Cíl výzkumu	30
6.2. Metoda výzkumu.....	31
6.3. Výběrový vzorek	31
6.4. Výzkumné otázky.....	34
6.5. Průběh rozhovorů	35
7. Rozhovory	36
8. Vyhodnocení rozhovorů	60
Závěr	66
Seznam použitých zdrojů	68

Úvod

Tématem této bakalářské práce je integrace cizinců do české společnosti. Na našem území není a nikdy nebyla zcela homogenní společnost jen jednoho etnika. Pomineme-li mnohonárodnostní státní uskupení, tak k tomu přispívala i geografická poloha uprostřed Evropy. Stále však přicházejí migranti z jiných zemí, především v posledních letech, kdy je migrační krize jmenována velmi často. Je jedním z nejdiskutovanějších témat vůbec. Je předmětem mezinárodních i vnitrostátních diskuzí a jednání všech vyspělých zemí světa.

Cílem této bakalářské práce je popsat a analyzovat nástroje integrace v České republice. Tato bakalářská práce je systematicky rozdělena na část teoretickou a praktickou a do celkem osmi kapitol. První kapitola je věnována migraci a pojmům s ní souvisejících. Je zde tedy konkrétně definována migrace a její důvody, typy migrace atd. Druhá kapitola se zaměřuje na charakteristiku integrace. Popisuje typy integrace, formy atd. Třetí kapitola popisuje migraci cizinců na našem území. Čtvrtá kapitola se zabývá integrační politikou ČR, popisuje její rozsah na našem území, role nestátních organizací, její proces a právní normy. Pátá kapitola se zabývá návazností integrační politiky na Evropskou unii. Definuje tedy integrační politiku České republiky, Evropské unie a popisuje, jak integrace probíhá, jaké nástroje Česká republika využívá atd. V šesté kapitole je uveden cíl a metodika použitého výzkumu. Předposlední sedmá kapitola je věnována rozhovorům s respondenty a poslední osmá jejich vyhodnocení.

V rámci textu je užita řada metod. V první řadě je použita metoda rešerše odborné literatury a pramenných zdrojů. Pro zpracování praktické části jsem použila kvalitativní metodu, konkrétně strukturované rozhovory.

A. Teoretická část

1. Migrace

Migrací se zabývá řada odborných publikací a autorů, kteří pro vymezení tohoto pojmu užívají mírně odlišné definice. Obecně je možné konstatovat, že se migrace týká každé země. Buď se jedná o země původu, přestupní nebo země cílové. Je to jev který je nevyhnutelnou součástí každé země.

1.1. Pojem migrace

Pojem migrace má svůj původ v latině ve slově „*migratio*“. Znamená stěhování, přestěhování se. Je odvozené od „*migro*“, „*migrace*“, tedy od stěhovat se, vystěhovat se, přesídlit se. V sociologii tento pojem charakterizuje fenomén pohybu, stěhování či přesídlování lidí, spojeného se změnou místa bydliště, a to bez ohledu na to, zda je tento pohyb permanentní či dočasný, dobrovolný nebo nedobrovolný.

Vhodný pohled na migraci nabízí autor (Vávra, 2019). Migraci popisuje jako „*jednu z možných forem prostorové mobility lidí. Jedná se tedy o pohyb osob v prostoru geografickém, s cílem uspokojit potřeby v širším významu tohoto pojmu. Jedná se o proces výběru místa, spojený s emocionální vazbou k objektům či prostorovým celkům.*“

Další definici migrace nabízí (MV ČR: migrace, 2019). Dle něj migrace znamená „*přesun skupin a jednotlivců v prostoru. Spolu s úmrtností a porodností je klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje. Velkou měrou ovlivňuje kulturní a společenské změny obyvatel země na všech úrovních. S rozvojem dané ekonomiky se intenzita migrace stále zvětšuje.*“ Tato definice tak nabízí širší pohled na danou problematiku. Uvádí tedy, že je to trvalé či jednorázové přemísťování, které má významný vliv na řadu faktorů. Tento komplexní proces je nutné studovat z pohledu více vědních disciplín, kterými jsou např. sociologie, geografie, ekonomie, demografie, historie a další.

Dále je možné konstatovat, že migrace je dle (Drbohlava in Šišková, 2001) fenomén všech historických období, může být příčinou i důsledkem prostorových změn, odehrávajících se v organizaci společnosti. V tomto procesu jednotlivci či skupiny opouštějí svou zemi, aby našli lepší místo a podmínky k životu, tolerantnější prostředí nebo ekonomicky více prosperující zemi. Otázkou tedy je, jakou nejlepší formou migraci a

imigraci do České republiky řídit v co nejpříjemnější podobě. Dle zásad imigrační politiky České republiky je podpora imigrace v takové formě, aby byla v dlouhodobém výhledu přínosná. Každá osoba, která je integrována do společnosti, je přínosem pro svou zemi oproti osobám, které jsou na okraji nebo mimo tuto společnost. Díky kvalitě integračního procesu ze strany státu může jít o prevenci nežádoucího sociálního vyloučení těchto osob, které by mohlo znamenat budoucí nevítanou zátěž pro fungující stát a život jeho občanů.

1.2.Související pojmy

S migrací dále souvisí řada dalších pojmů, které jsou uvedeny v následujícím textu.

- **Migrant**

Migrant je dle (UNHČR, 2019) člověk, který přechází mezinárodně uznávané hranice a dále žije v zemi mimo svou rodnou zemi, a to minimálně jeden rok.

- **Emigrace**

Emigrace představuje vystěhování. Tento pojem vyjadřuje tedy ve své podstatě směr pohybu obyvatel ven ze státu, resp. z vymezeného území.

- **Imigrace**

Naopak pojem imigrace představuje směr pohybu obyvatelstva dovnitř, tedy do státu nebo jinak vymezeného území.

Jak je již jisté patrné, každý pohyb migranta nabývá obou těchto forem. Z jedné oblasti se emigruje, do druhé se imigruje.

- **Menšina**

Menšina představuje skupiny lidí, které s ohledem na nějaký významný znak tvoří početní většinu ve společnosti. Dle autorů (Petráš, Petrů, 2009) jsou příslušníci menšin v nevýhodě oproti členům většinové populace a mají určitý pocit skupinové solidarity či sounáležitosti. Zpravidla je jim upíráno nějaké právo. Příslušníci menšiny se sami často považují za „vyčleněné“ z většinové společnosti. Obvykle bývají do určité míry a sociálně izolováni od většinové společnosti, soustředěni v určitých čtvrtích, městech nebo oblastech dané země

- **Národnostní menšina**

Dle Zákona o právech příslušníků národnostních menšin (Zákon č. 273/2001 Sb) se jedná o skupinu zde žijících občanů České republiky, kteří se hlásí k jiné než české národnosti a projevují přání být považováni za příslušníky národnostní menšiny spolu ostatními občany, kteří se hlásí ke stejné národnosti.

- **Uprchlík**

Uprchlík představuje člověka, který se nachází mimo svou zemi a má obavy před pronásledováním z různých důvodů. Především to mohou být rasové důvody, národnostní nebo náboženské faktory. Dále to mohou být důvody příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo zastávání určitých politických názorů. Jinak řečeno, uprchlík je člověk, který utíká ze své země, protože má strach z pronásledování nebo se cítí ohrožen na životě (Freidingerová a kol., 2019).

- **Cizinec**

Cizinec představuje dle (zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, 2019) „*občana jiného státu.*“

- **Azyl**

V závažných případech, především z důvodů perzekuce z politických či náboženských důvodů mohou emigranti mimo svou zemi původu získat status uprchlíka, který může vést až k udělení azylu.

- **Reemigrace**

Reemigrace je zpětná migrace. Je to tedy návrat bývalých emigrantů do rodné země. Je-li reemigrace organizována státní mocí jedná se o repatriaci.

1.3.Druhy migrací

Migrace představuje různé množství pohybů, proto zde dochází k podrobnějšímu členění tohoto pojmu. V odborné literatuře je možné nalézt velké množství různých typů migrace, které jsou v následujícím textu členěny dle různých kritérií.

1.3.1. Migrace dle faktoru vůle

Migraci je možné podle faktoru rozčlenit na migraci dobrovolnou a nedobrovolnou (Hengj, 2019).

- Dobrovolná migrace je takový typ migrace, ve které je pohyb osob dobrovolný a vědomí. Do tohoto typu migrace je možné zasadit např. pracovní migraci či migraci za účelem studia.
- Nedobrovolná migrace je taková migrace, které předchází akt nedobrovolného rozhodnutí migrovat. Hlavními důvody mohou být náboženské, politické či environmentální důvody. Tento typ migrace je možné dále rozdělit takto:
 - Vynucená migrace např. v důsledku nepříznivých environmentálních důvodů hladomor, epidemie atd.
 - Vnucená migrace, která je vyjádřena nerovným mocenským vztahem mezi lidmi, kdy má někdo moc a sílu vnutit druhé straně migrovat. Např. masové vyhánění v době válek atd.

1.3.2. Migrace dle lokalizace

Dalším zde uvedeným typem migrace je migrace dle lokalizace. Na základě tohoto kritéria je možné migraci dělit do následujících bodů: (Hengj, 2019)

- Migrace mezinárodní je pohyb obyvatel za vymezenou oblast státními hranicemi. Může se jednat jak o dlouhodobý, tak i o krátkodobý pobyt na území jiného státu než rodného.
- Migrace interní neboli vnitřní migrace znamená pohyb obyvatel či skupin obyvatel uvnitř jednoho území, které je vymezené hranicemi. Oproti mezinárodní migraci, migrace interní nepředstavuje změnu počtu obyvatel státu.

1.3.3. Migrace dle počtu lidí

Dle tohoto kritéria je možné migraci dělit takto: (Hengj, 2019).

- individuální migrace,
- kolektivní migrace,
- masová migrace,
- exodus.

1.3.4. Migrace dle času

Zde poslední kritérium je časové kritérium. To dělí migraci do následujících dvou skupin:

- Trvalá migrace je migrace dlouhodobá.
- Dočasná migrace je migrace, která je sezónní. Je většinou realizována za prací. Je možné ji rozdělit na migraci krátkodobou a dlouhodobou. Tedy na dobu do jednoho roku a více než jeden rok. Je vhodné zde připomenout, že mezinárodními organizacemi jsou navrhovány stále nové programy dočasné migrace, které by měly vést k zajištění legálních migrantů v oblastech nekvalifikované práce.

1.4. Příčiny migrace

K nejtěžšímu globálnímu problému lidstva, kterým je přesun obyvatel, dochází z nejrůznějších důvodů. Tyto důvody lze v obecném měřítku rozdělit do dvou okruhů, kterými jsou „push faktory“ a „pull faktory“. V každém z přístupů vystupuje jako rozhodující faktor jiná příčina, proto je důležité rozpoznat, zda se migrace pojímá na mikro či makro-úrovni. Zatímco v pojetí mikroúrovně se k procesu migrace přistupuje jako k individuální záležitosti, u pojetí z hlediska makro-úrovně se jedná o kolektivní chování masy obyvatelstva, které vyvolávají vnější podmínky, jež jsou jedinci neovlivnitelné. Migrace je pojímána jako multifaktorová kombinace důvodů, takže motivů a faktorů je celá řada, zpravidla se i navzájem kombinují a jejich výsledkem je buď podpora, nebo zbrzdění migračních trendů. Motivy migrace se liší dle rozvinutosti země, fází životního cyklu v jednotlivých věkových skupinách, dle společenského postavení atd. (Doleželová, 2005).

1.4.1. „Push“ faktory

„Push“ faktory lze popsat jako faktory, které osoby z dané země nutí ji opustit. Mezi faktory „push“ je možné zařadit především ekonomickou nestabilitu, která přispívá k poklesu životní úrovně, zhoršení životního prostředí, válečné a náboženské konflikty či národnostní střety atd. (Čevela, 2015).

1.4.2. „Pull“ faktory

„Pull“ faktory lze popsat jako činitele, které přitahují cizince do cílové země. Do této skupiny je možné zařadit např. dobrou ekonomickou situaci v zemi, vysoká životní úroveň, možnost seberealizace, svoboda atd. (Čevela, 2015).

V následujícím textu je možné blíže poznat výše uvedené dílčí faktory, které způsobují migraci.

- **Ekonomické důvody**

Mezinárodní migrace souvisí především s nerovnoměrným ekonomickým vývojem v jednotlivých zemích, z něhož vyplývají rozdíly v životní úrovni a ve výši reálných mezd. Mezinárodní ekonomická migrace je také spojena s pohybem přímých zahraničních investic, protože pracovníci následují ekonomické příležitosti. Další ekonomickou příčinou jsou změny strukturální povahy, které v různých zemích vyvolávají potřebu nejen kvalifikovaných, ale i nekvalifikovaných pracovních sil. Ekonomická migrace probíhá především ze zemí méně rozvinutých do zemí rozvinutějších (Kunešová, 2006). V následující tabulce jsou poté představeny klíčové ukazatele, které popisují ekonomickou situaci v zemi.

Ukazatel	výchozí země	cílová země
HDP	nižší	vyšší
Nezaměstnanost	vyšší	nižší
úroveň vzdělání	nižší	vyšší

Tabulka 1 Faktory migrace – ekonomické, zdroj vlastní zpracování

- **Sociální důvody**

Mezi sociální determinanty migrace je možné zařadit např. špatnou úroveň vzdělání v zemi, špatnou úroveň zdravotnictví v zemi. Mobilita studentů patří v současné době k

migračním trendům. Studenti tak odcházejí často za lepším vzděláním do rozvinutých zemí (Stojanov, 2019). Dalšími důvody je např. to, že rodinný příslušník žije v jiné zemi a rodiny se hodlají sloučit. Demografický přechod se v Evropě projevil v minulých třech stoletích odlivem obyvatel do zámoří, problémem byl vysoký počet obyvatel a neodpovídající počet pracovních míst. V současné době se jeví Evropské unii demografické determinanty jako velmi důležité a nevyhnutelné.

- **Politické důvody**

Politické důvody je možné označit za druhý hlavní „globální“ determinant. Politický režim státu a forma vlády jsou chápány ve smyslu vnějších podmínek jako člověkem neovlivnitelné. Do jisté míry mohou kvůli špatné předvídatelnosti také ztěžovat podmínky migrantů. Do těchto politických determinantů náleží především politický útlak, perzekuce, nedostatek svobody, násilné vypuzení, povstání či dokonce válka obzvláště na bázi etnických či náboženských střetů (Drbohlav, 2019).

- **Environmentální důvody**

Současná migrační motivace je úzce svázána s ekologickou situací neboli kvalitou přírodního prostředí. Mimo jiné do této skupiny determinantů náleží sucho, záplavy, odlesňování, rozšiřování pouštních oblastí či eroze. Tyto faktory obecně vyvolávají rozsáhlé územní přesuny obyvatelstva. Rovněž je možné sem zařadit např. necitlivé řízení průmyslových výroby a závažné poruchy technického rázu, poruchy zařízení či poruchy vzniklé lidským faktorem, které mají vliv na životní prostředí. Jako vhodný příklad je zde možné uvést havárii Černobylu.

V globálním měřítku dochází na naší planetě k oteplování či ke změnám klimatu. Z toho vyplývají v některých oblastech ztráty zemědělské půdy, tedy zdrojů obživy apod. Proto lze očekávat v horizontu několika desítek let, že se dají do pohybu stovky milionů lidí až miliardy lidí.

2. Integrace a její proces

Definice, které vysvětlují pojem integrace a integračního procesu, existuje velmi mnoho. V celku lze integraci a její proces vysvětlit jako proces integrace osob nebo skupin do společenského celku, který již existuje a má svou určitou strukturu, sdílí stejné hodnoty a normy. Tudíž osoby, které se chtějí včlenit do tohoto již existující celku mají nelehký úkol, jelikož se nejedná o prázdné místo, ale jedná se o již existující prostředí a neznámé osoby. Není to jednosměrný proces, ale vyžaduje účast obou stran. Přijetí nově příchozích není vždy jednoduchou záležitostí, zprvu se potýkají s počáteční uzavřeností původních členů společenského celku, která postupem času ve většině případů směřuje k pozdější otevřenosti a vstřícnosti.

Jedná-li se o integrační proces, pak je nutné vzít v úvahu několik kritérií, na základě nichž lze zhodnotit úspěšnost začlenění integrovaných osob. Avšak je zde riziko, že tyto faktory jsou pouze orientačními body a nezaručují validitu těchto faktorů. Jedná se například o zaměstnávání a vzdělávání imigrantů, dostupnost zdravotní a sociální péče, nebo integrace imigranta do společnosti domácích obyvatel, smíšená manželství, míra znalosti jazyka hostitelské země, avšak může se jen jednat o statistická data, která mohou zdařilost začlenění hodnotit pouze z určitého úhlu.

2.1. Pojem integrace

Termín integrace je možné chápat různě. Jak uvádí (Svatoš a kol., 2009) je to proces, kterým se zvyšují podobnosti mezi činiteli integrace. Ve spojení integrace a migrace uvádí tento pojem např. (Stojarová, 2004). Dle ní je to dynamický proces, který je patrný dvěma směry. Tedy probíhá v první řadě směrem od cizinců ke společnosti většinové. Poté probíhá směrem od většinové společnosti. Tento proces znamená začlenění jednotlivce do společnosti. Jedná se o začlenění v oblasti ekonomické, kulturní, sociální a politické (Stojarová, 2004).

Smyslem integrace je nekonfliktní soužití. To by mělo být přínosné z obou stran. To znamená, že by přínos měl být patrný jak pro společnost majoritní, tak i pro cizince. Toto bezproblémové soužití je možné jen v případě, že imigranti se hodlají stát součástí majoritní společnosti. Dále toho lze dosáhnout v případě, že cílová společnost hodlá cizince přijmout (Kukly, 2016).

V neposlední řadě je možné uvést, že „*integrace je způsob adaptace, ve kterém imigranti uznávají, že poznání a přijetí kultury hostitelské země je důležité, ale současně si hodlají udržet i vlastní kulturu*“ (Horská 2009, str. 106).

Na teoretické rovině lze definovat čtyři typy neboli formy integrace. Jedná se o tyto typy: (Bossiwick, Heckmann 2006).

- Enkulturační neboli socializace. Jedná se o proces, ve kterém jednotlivci jsou schopni získat znalosti a osvojit si kulturní normy a kompetence, které jsou pro úspěšnou interakci ve společnosti nutné.
- Interakce představuje vznik vztahů mezi jednotlivci, kteří mají shodnou orientaci. Jedná se o přátelství, manželství, partnerské vztahy, či členství v sociální skupině.
- Placement znamená individuální získání postavení ve společnosti. Konkrétně tedy v ekonomických systémech, ve vzdělávacích systémech, v povolání atd. Představuje mimo jiné nabytí práv spojených s příležitostí k navázání sociálních vztahů. Platí, že enkulturační je předpokladem pro placement.
- Identifikace představuje shodu člověka s jeho sociálním systémem. V tomto případě se osoba vidí jako součást určitého kolektivu.

2.2. Typy integrace

Z výše patrného je možné vyvodit, že integrace je uskutečňována na různých úrovních společenského života. Jde tedy o proces multidimenzionální. Jak uvádí (Bossiwick a Heckmannem, 2006) jedná se o tyto čtyři dimenze neboli části procesu integrace: strukturální, interaktivní, kulturní a identifikační. Dimenze integrace představují tedy podmínky, které jsou pro úspěch integrace důležité. Dimenze jsou důležité ke zkoumání integrace imigrantů. V následujícím textu jsou tyto dimenze blíže představeny.

2.2.1. Integrace strukturální

Integrace strukturální představuje získání přístupu, práv a postavení v důležitých institucích země hostitelské. Jedná se např. o legislativní rámec, pobytový status atd. Poté je to také oblast trhu práce, zdravotní systém (Bossiwick, Heckmann 2006).

2.2.2. Integrace kulturní

Je to důležitá oblast, na které většinou závisí úspěch integrace. Migranti totiž mohou v nové společnosti získat status jen když budou mít základní kulturní kompetence, jsou obeznámeni s kulturním vzorcem atd. Ve své podstatě se jedná souhrn znalostí, schopností a jiných rysů osobnosti, citlivosti, tolerování odlišnosti, empatie, adaptability. Platí, že každý jedinec se v této oblasti vyrovnává odlišně (Morgensternová, 2007). Klíčovou podmínkou kulturní integrace je samozřejmě zvládnutí jazyka, který je prostředkem sbližování. Bylo by však chybou se domnívat, že to znamená, že se migrant musí vzdát své původní kultury.

2.2.3. Integrace interaktivní

Jedná se o začlenění migrantů do vztahů a sociální sítě společnosti. Zde je řeč o přátelství, členství v organizacích, manželství atd. V prvním bodě dochází většinou k začleňování do různých přistěhovaleckých kolonií. Předávání zkušeností a informací. Zde by však člověk neměl zůstat dlouho, protože to může bránit jeho dalšímu začleňování.

2.2.4. Identifikační integrace

Tato poslední dimenze představuje začlenění do společnosti na úrovni subjektivní. Tedy jedná se o sounáležitost k nové zemi, ztotožnění se s cíli nové společnosti atd. Obsahuje také přístup migranta k integraci, vnímání sebe sama.

3. Migrace cizinců na území EU a ČR

Tato kapitola se zaměřuje na migraci na území současné České v kontextu EU. Zde je nejprve popsán historický vývoj migrace a integrace na našem území. Protože však je to značně obsáhlá a složitá oblast, je zde pozornost zaměřena na důležité body v rámci 20. století a 21. století. Poté je popsán vývoj integrace v současné době, politika integrace a jiné.

3.1. Vývoj migrace a integrace na našem území

Po druhé světové válce je patrný silný migrační vývoj. Bylo to dáno tím, že se země snažili probudit svou ekonomiku, velké množství osob bylo bez domova. Práva menšin tehdy byla značně opomíjena, zde je možné uvést např. téma majetkoprávních důsledků prezidentských dekretů Edvarda Beneše (Petráš, Petrův, 2009). Kolem 10 milionů Němců muselo odejít na základě dohod vítězných mocností. V Čechách bylo vysídlování patrné v letech 1945 – 1947 (Brouček, 2010). V roce 1948 došlo k emigraci velkého množství českého i slovenského obyvatelstva z našeho území. Bylo to dáno tím, že se k moci dostala strana komunistická. Další velký odliv obyvatel byl patrný v roce 1968. V tomto roce došlo k okupaci armádami států Varšavské smlouvy.

V roce 1989, kdy došlo k pádu komunistického režimu, začala emigrace. Velké množství obyvatel opět opustilo naši zemi, díky tomu že se po dlouhé době otevřely hranice.

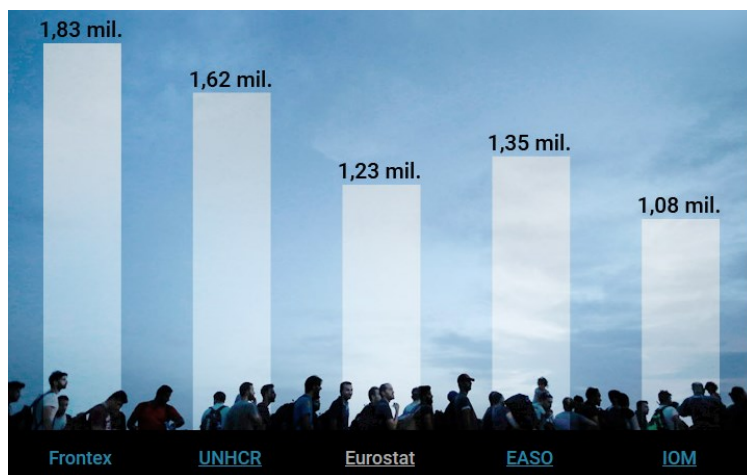
V posledních letech však převažuje migrace nad emigrací. Klíčovými skupinami cizinců na našem území jsou obyvatelé bývalého Sovětského svazu, obyvatelé mimoevropských zemí (Vietnam, Arménie, Čečensko, Slováci atd.).

3.2. Migrace v současné EU a ČR

Při analýze množství přicházejících migrantů v současné době, se různé statistiky velmi liší. Je proto problematické určit skutečné množství migrantů. Na území Evropské unie v roce 2014 vstoupilo více než 276 000 nelegálních migrantů, což je nárůst oproti předchozímu roku o 155 %. Země, které jsou pod největším tlakem ilegálních migrantů, jsou např. Itálie. Zde byl zaznamenán nárůst migrantů o 277 % s meziročním 60 % podílem na celkovém počtu uprchlíků. Na dalším místě stojí především Řecko. To mělo

meziroční nárůst počtu nelegálních uprchlíků 153 %. S podílem 19 % na počtu všech migrantů nelegálně přicházejících do Evropské unie. Hlavní skupinu imigrantů tvořili občané Sýrie, Eritrey, kteří dávají přednost tzv. centrální středomořské trase u převaděčských skupin (EU, co s uprchlíky, 2017).

Počty migrantů v roce 2017 je možné spatřit v následujícím grafu. V něm je zároveň patrné, že se různé evropské statistiky výrazně mění.

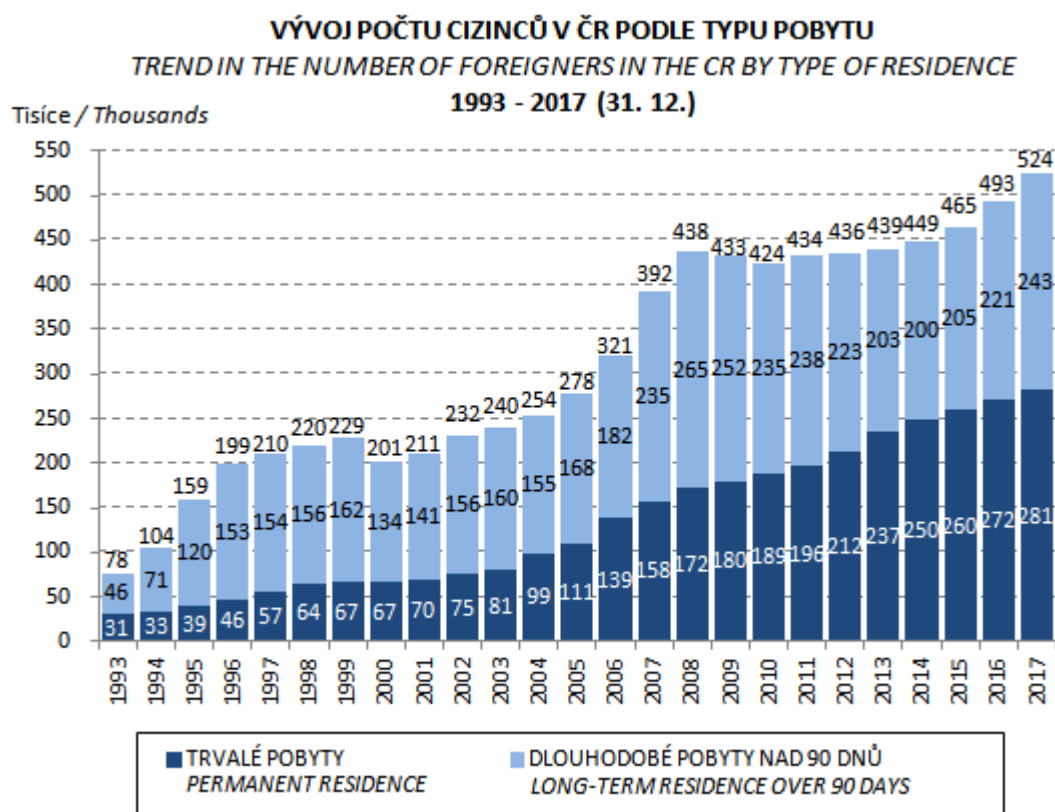
(Graf 1 Počty migrantů, zdroj (Uprchlíci-statistiky, 2017))

Frontex neboli agentura Evropské unie, která byla založena s cílem koordinace ochrany hranic Evropské unie uvádí, že počet nelegálních přechodů vnějších hranic Evropské unie činil 1,83 mil, tedy do svých statistik uvádějí jen migranty v rámci Schengenského prostoru. Tyto statistiky obsahují i migranty, kteří přicházející severní a východní cestou, tedy i přes černé moře. Frontex však uznává, že zde mohou být některé osoby započítány vícekrát. Tedy poprvé na hranici s Řeckem, poté také na hranicích Maďarska či Chorvatska (Uprchlíci-statistiky, 2017).

Agentura UNHCR udává, jak je patrné v grafu, že počet migrantů činil 1,62 mil. Dle informací se jedná o celkový počet žádostí o azyl v Evropě. Po odečtení žádostí v tranzitních zemích na tzv. balkánské cestě, je celkové číslo žadatelů o azyl v rámci Evropské unie plus Švýcarsku, Norsku a na Islandu 1 131 249 osob. Počet migrantů zachycených do Řecka nebo Itálie je 1 015 078.

Naopak agentura IOM udává, že počet uprchlíků je „jen“ 1 084 625. Tyto statistiky sledují pouze tzv. středomořskou cestu a balkánskou cestu. Čerpají z dat od orgánů jednotlivých zemí a humanitárních organizací.

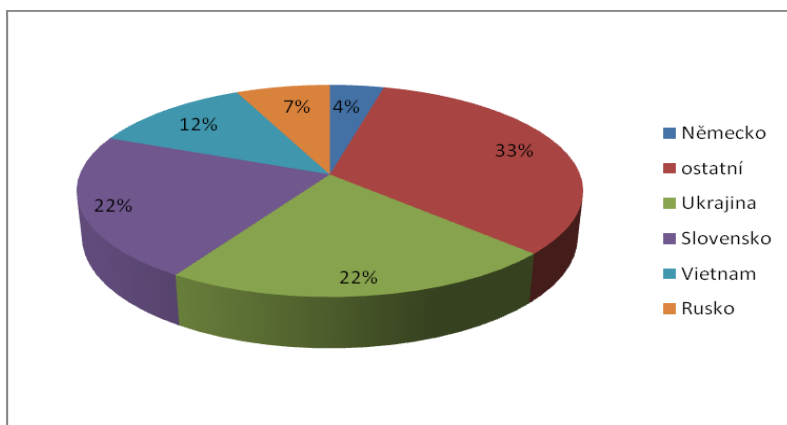
O vývoji počtu cizinců na našem území v posledních letech hovoří následující graf.

(Graf 2 Vývoj cizinců, zdroj (ČSÚ: cizinci, 2017)

Je tak patrné, že počet cizinců se stabilně zvyšuje. S výjimkou období hospodářské krize, kdy došlo k dočasné stagnaci, se počty nově příchozích každoročně pohybují v řádech desetitísiců. Nově příchozí tak z hlediska integrace představují nezanedbatelnou skupinu.

Nyní je vhodné popsat, kdo jsou majoritní přistěhovalci neboli skupiny cizinců. Na našem území je možné najít cizince z nejrůznějších zemí, což poukazuje na schopnost integrace. V následujícím grafu jsou patrné majoritní skupiny cizinců.

(Graf 3 Nejčastější skupiny cizinců, zdroj vlastní zpracování (ČSÚ: cizinci 2017))

Nyní zajisté vyvstává otázka, co láká cizince do naší země? Na tuto otázku odpovídá např. (Martínková a kol., 2017), která uvádí, že je to především poptávka po pracovní síle, po vzdělání.

V poslední době se poukazuje na migraci nelegální. Hlavní cesta nelegálních migrantů do Evropské unie je tzv. balkánská trasa. Ta směřuje přes řecké ostrovy a Turecko. Zde se imigranti dostávají na lodích přes Srbsko, Makedonii, Chorvatsko, Slovinsko a následně přes Rakousko. Cílovou zemí je v tomto případě Německo. Původně cesta vedla přes Maďarsko. To však vybudovalo na hranicích se Srbskem a následně i s Chorvatskem plot. Po tomto kroku se imigranti přesunují na hranice se Slovinskem a Chorvatskem a snaží se dostat přes Rakousko do Německa. Druhou nejvíce užívanou cestou je tzv. středozevní cesta. Ta je směřována z Libye, Maroka, Tunisu přes Středozevní moře do Itálie. Dalšími cílovými zeměmi na této trase jsou Malta a Španělsko.

4. Integrační politika v České republice

4.1. Politika státu, krajů a obcí

Integrační politika cizinců je součástí legální migrační politiky a reflektuje na vývoj migrace. Integrační politika spolu s imigrační politikou tvoří přistěhovalecké politiky státu. Někdo by si mohl položit otázku, jaký je vlastně mezi těmito dvěma politikami rozdíl? Imigrační politika je dle (Barše, Baršové, 2005) opatřeními regulujícími vstup, počet či povahu imigrantů. Namísto toho integrační politiky určují včleňování přistěhovalců do přijímací společnosti.

Klíčovou úlohu v oblasti integrační politiky naší země hraje Koncepce integrace cizinců. Uvedený materiál definuje záměry politiky integrace cizinců v České republice, popisuje bariéry integrace. Tuto koncepci má v gesci resort ministerstvo vnitra. Koncepce je aktualizována v rozmezí pěti let (2006, 2011, 2016). Vláda České republiky každoročně svým usnesením k Postupu při realizaci Koncepce stanovuje konkrétní úkoly na následující rok. Prvně byla dle (Ivanové a kol., 2005) přijata v roce 2000. Inspirací byly dva dokumenty Rady Evropy a to Rozmanitost a soudržnost a Rámec integrační politiky.

Prioritou integrace cizinců jsou čtyři oblasti a to oblast: českého jazyka, oblast ekonomické soběstačnosti, oblast orientace ve společnosti a vztahy s majoritní společností. Cílovou skupinou v uvedené koncepci jsou občané zemí třetích, kteří na našem území žijí legálně (Koncepce, 2019).

Smyslem integrační politiky je zaměřit se na podporu začleňování cizinců do společnosti, na prevenci problémů, které mohou tyto lidé vytvářet. To znamená, předcházet tomu, aby cizinci vytvářeli komunity, aby se izolovali od společnosti a zabránit sociálnímu vyloučení migrantů. Cílem je zachování sociální soudržnosti a harmonické nekonfliktní soužití všech obyvatel země (Koncepce, 2019).

V politice integrace hrají velmi důležitou roli obce a kraje, protože právě na této regionální a lokální úrovni probíhá proces integrace. Obce a kraje jsou poskytovateli zpětné vazby o fungování integrační politiky, o postavení cizinců atd. Ministerstvo vnitra se snaží přenášet opatření v oblasti integrace na regionální úroveň. Konkrétně tak vytváří centra na podporu integrace cizinců. Většinou fungují ze zdrojů Evropské unie. Centra působí v krajích České republiky. Důležitou úlohu v procesu integrace cizinců také

zastupují nestátní neziskové organizace, jejichž vznik, činnost a rozvoj je přímo podporován v rámci Aktualizované koncepce a existuje snaha podporovat jejich aktivní účast při integraci. Jejich činnost je částečně financována z prostředků státního rozpočtu, či, stejně jako Centra, z fondů EU. Poté existuje informační linka pro cizince a různé informační portály. Existují také společné webové stránky MV ČR a MPSV ČR „Cizinci v České republice“, na kterých je možné dohledat dokumenty, kontakty a informace především v souvislosti s integrací cizinců ze třetích zemí, které mohou k lepší koordinaci realizace integrace využít pracovníci veřejné správy a další organizace, včetně odkazů na všechny projekty s problematikou související. Dalšími prostředky ke zlepšení informovanosti jsou také např. soubor předodjezdových informací „Příští zastávka – ČR“ dostupný na zastupitelských úřadech v zemích původu, instruktážní film a leták „Jak na to“ s radami pro cizince ohledně pobytových záležitostí a další informační publikace zveřejněné na webu MV (MV ČR, 2019).

4.2. Role nestátních organizací

Mezi klíčové organizace, které v oblasti integrace působí, lze zařadit velké množství institucí, které je možné různě členit. V první řadě zde působí tzv. Sdružení pro migraci a integraci. To se zaměřuje na právní a sociální poradenství, poradenství v obtížných situacích, poradenství v oblasti integrace (Sdružení pro integraci, 2019)

Další organizací je Organizace pro pomoc uprchlíkům. Ta se zaměřuje na odborné a sociální poradenství. Provozuje Dům na půl cesty, provádí terénní programy, kdy oslovují její zástupci sociálně vyloučené cizince a poskytují jim základní informace ohledně možnosti řešení nepříznivé situace (Organizace pro pomoc uprchlíkům, 2019).

Další klíčovou organizací je Centrum pro integraci cizinců. To si klade za cíl pomoc imigrantům se stát občany České republiky. Pomáhá cizincům v procesu integrace, a to pomocí sociálních služeb (Centrum pro integraci cizinců, 2019).

Mezi další organizace, je možné zařadit:

- Poradna pro uprchlíky a migranty – Arcidiecézní charita Praha
- Poradna pro integraci
- Občanské sdružení Hanoi
- Integrační centra v ČR
- Komunitní centrum pro migranty a českou veřejnost
- Integrační centrum Praha

4.3.Právní normy

S oblastí integrační politiky souvisí i řada právních norem, které jsou blíže přestaveny v následujícím textu.

Klíčovým zákonem v této problematice je zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. Tento zákon definuje pobyt cizinců na území České republiky a podmínky pro pobyt, definuje pravomoci Policie ČR, Ministerstva Vnitra, Ministerstva zahraničních věcí. Konkrétně tedy tento zákon uvádí např. kdo je cizinec, co je pobyt přechodný a trvalý atd.

Poté zde existuje zákon č. 40/1993 Sb. o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky. Tento zákon např. uvádí, že státní občanství je možné udělit „*fyzické osobě na žádost, v případě, že splňuje některou z těchto podmínek: má na území České republiky ke dni podání žádosti po dobu nejméně pěti let povolení, trvalý pobyt, prokáže, že nabytím státního občanství České republiky pozbude dosavadní státní občanství, nebyla v posledních pěti letech pravomocně odsouzena pro úmyslný trestný čin, prokáže znalost českého jazyka atd.*“ (zákon č. 40/1993 Sb., 2019).

Dalšími důležitými dokumenty jsou tyto zákonné normy: zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, Sdělení MZV o sjednání Úmluvy o právním postavení uprchlíků č. 208/1993, které upravuje právní postavení uprchlíků, nebo dále také Nařízení Rady (ES) č. 539/2001, Nařízení EP a Rady (ES) č. 810/2009 či Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006, Zákon č. 89/2012 Sb.,

občanský zákoník, zákon č. 211/2000 Sb., o Státním fondu rozvoje bydlení, zákon č. 67/2013 Sb., kterým se upravují některé otázky související s poskytováním plnění spojených s užíváním bytů a nebytových prostorů v domě s byty, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách atd.

V současné době se Evropská unie potýká s migrační krizí, která je jednou z největších krizí za poslední staletí. Evropská komise v oblasti legislativy neustále vytváří nové nařízení. Množství emigrantů se snaží řešit dosud nefunkčními kvótami na přerozdělování imigrantů. Např. v září loňského roku navrhla, aby se 120 tis. uprchlíků přemístilo z Itálie, Maďarska a Řecka do jiných zemí. Evropská unie si začala uvědomovat, že přílivy migrantů jen tak neskončí a díky nepříznivému demografickému vývoji budou ještě sílit. Z tohoto důvodu v letošním roce představila Komise tzv. Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě. V něm se snaží zlepšit evropský azylový systém a zdokonalit zákonné možnosti. Smyslem je tak zlepšit celkový azylový systém. Komise chce revidovat azylové řízení tak, aby bylo spravedlivější pro všechny členské státy a zajistit, aby odpovědnost nenesly jen některé státy.

Menšiny jsou v první řadě chráněny také prostřednictvím ustanovení základních lidských práv a svobod, která jsou univerzální, tedy společná všem bez rozdílu. *„Lidská práva lze z tohoto hlediska charakterizovat jako nevětšinová – nejsou privilegiem většiny, ale patří i všem menšinám a jejich příslušníkům a poskytují ochranu jejich postavení“* (Listina základních práv a svobod, 2019). Patří sem například právo na nediskriminaci, svoboda projevu, vyznání, právo na svobodné shromažďování, právo na vzdělání apod. Pro výkon těchto práv příslušníky národnostních menšin tedy nezáleží na tom, zda stát tyto menšiny uznává či nikoliv. Poté jsou menšiny rozebrány v Rámcové úmluvě o ochraně národnostních menšin, která byla přijata v rámci Rady Evropy v roce 1995. Ta obsahuje základní lidská práva směřující k ochraně národnostních menšin, jako jsou právo rovnosti a zákaz diskriminace, svobodná volba národnosti, právo na rozvoj kultury, právo na rovnost příležitostí ve vzdělávání, právo na užívání svého jazyka, právo na shromažďování, svoboda projevu a vyznání a další principy atd. V oblasti cizineckých menšin vznikl v České republice tzv. Koncept přístupu vlády k otázkám národnostních menšin, který deklaruje, práva národnostních menšin. Definiuje pojem národnostní menšina, jejich postavení. Poté uvádí, co to je sdružení občanů národnostních menšin, popisuje šíření informací v mateřském jazyce, vzdělání v mateřském jazyce. Mimo to charakterizuje

příslušníky národnostních menšin na řešení věci jich se týkajících, zajištění podmínek ekonomických atd. (Petráš, Petrův, 2009).

Jak opět uvádí (Petráš, Petrův, 2009) po vstupu ČR do EU byla přijata směrnice č. 2000/43/ES, kterou se provádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ. Je to jeden z mnoha kroků, které EU učinila, aby naplnila politický závazek obsažený v článku 13 Smlouvy o založení Evropského společenství.

4.4. Proces integrace v České republice

Proces integrace je značně složitý a závisí na řadě faktorů. Klíčovým je délka pobytu cizinců. V dalším textu je této problematice věnována větší pozornost.

Pobyt cizinců je upraven především nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 399/2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob. Další klíčovou normou je nařízením Rady (ES) č. 539/2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí. Tato norma definuje, kteří cizinci musí mít při překročení vnějších hranic Evropské unie víza. Také uvádí, které země vízovou povinnost nemají. Další klíčovou normou je nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, o kodexu Společenství o vízech.

Pobyt krátkodobý

Krátkodobý pobyt je takový pobyt, který nepřekračuje 90 dnů. Dle výše uvedené normy poté rozlišujeme cizince, kteří nemusí mít vízum a ty, které vízum mít musí. Zde integrace nehraje příliš velkou roli, z důvodu délky pobytu.

Dlouhodobý pobyt

Dlouhodobý pobyt je pobyt delší než 90 dnů. Vízum o dlouhodobý pobyt vydává zastupitelský úřad České republiky v zahraničí. Žadatel musí doložit originál nebo úředně ověřenou kopii cestovního dokladu, doklad potvrzující účel pobytu, doklad o zajištění ubytování, musí doložit prostředky k pobytu na území. V neposlední řadě musí doložit také dvě fotografie. Od podání žádosti plyne zákonná lhůta 90 dnů. Pokud se jedná o složitý případ, může být tato doba až 120 dnů. Naopak jedná-li se o vízum studijní, doba je jen 60 dnů. Pokud není vízum vydáno, musí doložit úřad písemné odůvodnění jeho stanoviska.

Od doručení tohoto vyrozumění může žadatel Ministerstvo vnitra České republiky požádat o nové posouzení, a to ve lhůtě do 15 dnů.

Zaměstnanecká, zelená a modrá karta

Další možností pobytu cizinců na území České republiky je tzv. zaměstnanecká karta. Jak uvádí (Kukla a kol., 2016) je to povolení k pobytu na území České republiky s cílem zaměstnání. Cizinec tak má oprávnění pobývat na území České republiky a může vykonávat pozici, na kterou byla vydána zaměstnanecká karta. Jak je tedy patrné, tato karta nahrazuje vízum. Vydává jej úřad na dobu trvání zaměstnání. Maximální doba je dva roky, ale existuje možnost kartu prodloužit a to opakovaně (MV ČR, 2019). V současné době již neexistuje karta zelená. Ta totiž byla 24. 6. 2014 nahrazena kartou zaměstnaneckou.

Existuje však ještě karta modrá. Jedná se dle (Štefka a kol., 2013) o kartu podobnou zaměstnanecké kartě. Je však směřována zaměstnancům, kteří vykonávají velmi kvalifikovanou práci. Jedná se o práci vysokoškolskou, vyšší odbornou.

Trvalý pobyt

Trvalý pobyt je, jak je z názvu patrné, pobyt dlouhodobý. Může o něj zažádat osoba, která měla v posledních pěti letech nepřetržitý přechodný pobyt na území České republiky. Je občanem členského státu Evropské unie, nebo po dvou letech nepřetržitého přechodného pobytu na území České republiky, pokud je rodinným příslušníkem jiného občana Evropské unie. Pro občany třetích zemí je situace složitější. Mohou sice také zažádat o pobyt trvalý. Musí však žádost podat až po pěti letech nepřetržitého trvalého pobytu na území České republiky, nebo po dvou letech, pokud daná osoba je v rodinném svazku déle než rok. Pro žádost existuje speciální formulář. Doba pro vyřízení je 60 dnů či 180 dnů. Zde závisí, kde byla žádost podána, zda v České republice či v zahraničí. V případě, že žádost je zamítnuta, může se cizinec odvolat, a to ve lhůtě 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí. V případě kladného vyrozumění, je vydán průkaz o povolení k trvalému pobytu občana Evropské unie a zároveň potvrzení o povoleném pobytu na území (MV ČR: trvalý pobyt, 2019).

5. Návaznost integrační politiky České republiky a Evropské unie

Jak zajisté všichni čtenáři vědí, Česká republika v roce 2004 vstoupila do Evropské unie. Proto může na tomto místě vyvstat otázka, jaká je návaznost integrační politiky naší země na politiku Evropské unie? Jak uvádí (MV ČR, 2019) existuje zde součinnost v rámci integrační politiky ve třech oblastech neboli bodech: finanční nástroje Evropské unie, Evropská migrační síť a Národní kontaktní body pro integraci cizinců.

- Evropská migrační síť

Jedná se o projekt Evropské unie. Cílem je shromáždit, vyměnit a analyzovat údaje v oblasti migrace, azytlů v členských zemích Evropské unie a Norska, který má napomáhat cílům Haagského programu. V každé členské zemi existuje jedno národní kontaktní místo. Činnost jednotlivých kontaktních míst je koordinována a financována Evropskou komisí. Politické vedení je zajištěno Řídícím výborem, který je sestaven ze zástupců jednotlivých členských zemí a Komise. V každé zemi tato organizace vypracovává výroční zprávy, studie na různá témata, odpovídá na dotazy členských států, organizuje konference a podílí se na dalších činnostech podle schváleného pracovního programu (EMS, 2019).

- Národní kontaktní body pro integraci cizinců

V rámci Evropské komise existuje pracovní skupina National Contact Points on Integration. Zde se zástupci jednou za měsíc až dva měsíce scházejí s cílem prohloubit spolupráci členských zemí a podporovat další vývoj v oblasti integrace cizinců. Do činností těchto pracovníků náleží příprava různých materiálů na úrovni EU, příprava indikátorů integrace EU, pravidelná výměna zkušeností, technické semináře a konference na specifická témata, aktualizace stránek a příprava příruček o integraci atd. (Národní kontaktní body, 2019).

- Finanční nástroje EU

Evropská unie poskytuje finanční prostředky v rámci svých fondů do různých oblastí a oblast integrace je jednou z nich. V současném programovém období je tak možné čerpat finanční prostředky z:

- azylového, migračního a integračního fondu – jehož cílem je integrace, azylová politika a solidarita a návraty.
- Fondu pro vnitřní bezpečnost (ISF). ISF je složeno ze dvou částí a to ISF-Hranice, jehož cílem je ochrana vnějších hranic a politika vízová a ISF-Policie, jejímž cílem je policejní spolupráce v oblasti vnitřních věcí, boj proti závažným zločinům atd.

Podstatnými jsou tzv. Národní programy, které se váží ke každému z fondů a které vymezují priority České republiky pro čerpání na současné programové období. Národní program Fondu pro vnitřní bezpečnost, byl schválen Evropskou komisí v roce 2015. národní program Azylového, migračního a integračního fondu byl schválen Evropskou komisí také v roce 2015. Česká republika náleží mezi úspěšné členské státy. Bylo schváleno 17 programů Azylového, migračního a integračního fondu a pouze 5 programů Fondu pro vnitřní bezpečnost.

B. Praktická část

6. Cíl a metodika

Tato část bakalářské práce se zaměřuje na výzkumné kvalitativní šetření pomocí techniky strukturovaných rozhovorů. Kvalitativní metodu jsem si zvolila díky několika důvodům. Výhodou je užití na menší množství zkoumaných osob, získání komplexních informací a vyšší validita získaných dat.

6.1.Cíl výzkumu

Cílem mého výzkumu je zjistit, zda jsou dotazovaní cizinci začlenění do naší české společnosti. Na základě mého cíle jsem si stanovila faktory dobré integrace, na které navazují mé výzkumné otázky. Předmětem mého zájmu je zjistit dle odpovědí dotazovaných, zda splňují mnou stanovené faktory, které jsem stanovila jako měřítko dobrého začlenění do naší společnosti. Domnívám se, že na základě stanovených faktorů je možné zjistit, zda jsou dotazovaní začlenění v naší společnosti.

Faktory integrace

- Mluvit česky
- Mít zaměstnání
- Mít bydlení
- Být řádně pojištěn
- Mít české přátele, případně rodinu
- Řídit se českými zákony (mít čistý trestní rejstřík)
- Ctít české tradice (respekt)
- Plán setrvat v České republice

6.2. Metoda výzkumu

Jako metodu pro provedení mého výzkumu jsem si zvolila dotazování technikou strukturovaných rozhovorů. Strukturovaný rozhovor jsem zvolila díky několika výhodám: především menší časová náročnost získání, ale i zpracování dat, možnost užít předem připravené otázky na větší počet dotazovaných a snazší komparace nasbíraných dat od dotazovaných. Rozhovory jsem nahrávala na záznamovací aplikaci v mobilním telefonu a následně přepsala. Jsem si vědoma, že získaná data nejsou zobecnitelná na celou populaci a jiné prostředí. Následně jsem použila doslovný přepis mluveného projevu informátorů, včetně nespisovných a slangových výrazů.

6.3. Výběrový vzorek

Pro účely rozhovoru jsem si záměrně zvolila dospělé osoby, žijící v České republice minimálně dva roky. Všichni dotazovaní v současné době žijí v České republice na území Severních Čech anebo ve Středočeském kraji. Jedná se o sortu lidí, které jsem poznala v průběhu svého života. Výběrový vzorek tvoří osm osob, z nichž se jedná o čtyři ženy a čtyři muže.

- Alina, 41 let

Pochází z Ukrajiny a žije v České republice na území Severních Čech 22 let. Pro účel rozhovoru jsme se sešly v místě mého trvalé bydliště v restauraci. Celý rozhovor probíhal v českém jazyce.

- Aysha, 24 let

Aysha pochází z Turecka, žije v Praze dva roky a je studentkou ekonomické fakulty. Na rozhovor jsme se sešly v prostorách její fakulty. S Ayshou jsme rozhovor vedly převážně v českém jazyce, někdy jsem ji musela nějaký výraz přeložit do anglického jazyka, její úroveň českého jazyka mi přišla nejnižší ze všech dotazovaných.

- Léna, 23 let

Pochází z Ruska a žije v Praze necelé čtyři roky, pro účely rozhovoru jsme se sešly v prostorách knihovny v Praze. Celý rozhovor probíhal česky, pouze je slyšet, že to není její rodný jazyk a má přízvuk.

- Mária, 51 let

Mária pochází ze Slovenské republiky a záměrně jsem jí oslovila, jelikož Česká republika a Slovenská republika bývaly kdysi jednotnou zemí až do roku 1992. Nyní žije patnáct let v Severních Čechách a na rozhovor jsme se sešly v místě mého trvalého bydliště. Mária mi na mé dotazy odpovídala slovensky.

- Abdul, 31 let

Abdul, pocházející z Afriky, konkrétně z Ghany, nyní přebývá v severních Čechách. Pro účely rozhovoru jsme se sešli v místě jeho bydliště. Celý rozhovor probíhal v Českém jazyce. Abdulova znalost českého jazyka je dostačující ke konverzaci. Abdul má značný přízvuk, ale to je pochopitelné vzhledem k jeho mateřské řeči.

- Jacek, 42 let

Jacek pochází ze sousedního Polska. Momentálně žije v severních Čechách blízko hranic s Polskem a Německem. Na rozhovor jsme se setkali v jeho kanceláři v místě jeho firmy. Celý rozhovor probíhal v českém jazyce. Jacek byl velmi ochotný se mnou vést rozhovor, jelikož je to zaměstnavatel mého rodinného příslušníka.

- Kai, 34 let

Kai pochází z Taiwanu a žije v Praze dva roky. Na rozhovor jsme se setkali v jeho kanceláři, kde pracuje. Celý rozhovor probíhal v českém jazyce, patrný je jeho akcent, je to pochopitelné, jelikož jeho rodným jazykem je čínština.

- Tiago, 31 let

Tiago pochází z Brazílie a žije v Praze necelé tři roky. Pro účely rozhovoru jsme se sešli v místě jeho bydliště. Celý rozhovor probíhal v českém jazyce, Tiago někdy neovládá českou gramatiku, ale bylo mu vše skvěle rozumět.

6.4. Výzkumné otázky

Tyto otázky jsem pokládala svým respondentům. Seřadila jsem je do 13 bloků.

1. Jak dlouho a s kým žijete v ČR? Na základě jakého druhu pobytu? Máte české občanství? Pokud ne: budete se snažit je získat?
2. Když jste dorazil/a do ČR, jakou jste měl/a znalost českého jazyka a kulturního prostředí ČR? Pokud špatnou/nulovou, byl pro vás problém v ČR normálně fungovat (práce, škola, běžné životní situace)? A měl/a jste dostatek informací o příležitostech, kde své schopnosti a znalosti vylepšit (integrační centra, kurzy, pomoc úřadů...)?
3. Jaké je Vaše zaměstnání? Jak dlouho zde pracujete a bylo pro Vás složité najít si práci? Odpovídá Vašemu vzdělání? Jste v něm spokojen/a?
4. Máte zdravotní a sociální pojištění?
5. Kde bydlíte? Je to nájemní byt či dům nebo jej vlastníte? Jak dlouho trvalo, než jste bydlení sehnal/a? Jste s bydlením spokojený/á?
6. Absolvoval/a jste kurz českého jazyka?
7. Setkal/a jste se někdy s diskriminačním či xenofobním chováním ze strany Čechů? Pokud ano, upřesněte, prosím.
8. Máte mezi svými přáteli Čechy, nebo se přátelíte spíše s lidmi jiných národností?
9. Připadá Vám česká imigrační legislativa dobře nastavená? Jakou máte zkušenost z návštěvy českých imigračních úřadů? Co byste případně vylepšil/a, doporučil/a?
10. Dostal/a jste se někdy do rozporu s předpisem, pravidlem či zákonem?
11. Ctíte české tradice a začal/a jste některé svátky slavit jako v České republice? (Vánoce, Velikonoce, pálení čarodějnic atd.)
12. Jak byste charakterizoval/a českou společnost, českou povahu?
13. Plánujete setrvat v ČR do konce života? Nebo byste se chtěl/a někdy vrátit do země původu, případně se přestěhovat někam úplně jinam? A proč?

6.5. Průběh rozhovorů

Místo setkání na rozhovor jsem nechala na výběru dotazovaných, aby měli, co nejpříjemnější podmínky pro provedení rozhovoru. Představila jsem sebe a cíl rozhovoru, dotázala se na souhlas s nahráváním rozhovoru na zvukovou aplikaci v mobilním telefonu seznámila dotazované s anonymizací jejich osob, jelikož se jedná o citlivá data a mým cílem je ochránit identitu dotazovaných, každý si vymyslel své fiktivní jméno, které je uvedeno v práci. Dotazované jsem požádala o souhlas použití nasbíraných dat do mé bakalářské práce. Všichni s nahráváním a použitím dat v mé práci souhlasili.

Následně už probíhal rozhovor na základě mnou stanovených otázek. Všechny rozhovory probíhaly v příjemné atmosféře. Rozhovor jsem začala otázkami na zjištění jména, věku, národnosti a délce pobytu abych navodila již zmíněnou příjemnou atmosféru. Všechny rozhovory probíhaly velmi uspokojivě, dotazovaní byli velmi vstřícní a ochotní odpovídat na mé otázky. Všechny rozhovory probíhaly v českém jazyce. Po ukončení rozhovoru jsem vždy poděkovala dotazovaným za účast na rozhovoru a následně jsme pokračovaly neformálním hovorem o různých tématech.

7. Rozhovory

Rozhovor č.1. - Alina, 41 let, Ukrajina

1. Jak dlouho a s kým žijete v ČR? Na základě jakého druhu pobytu? Máte české občanství? Pokud ne: budete se snažit je získat?

Žiju zde 22 let s dětmi. Přijela jsem sem s bývalým manželem. Dříve jsme tu žili na základě trvalého pobytu, nyní máme s dětmi české občanství.

2. Když jste dorazila do ČR, jakou jste měla znalost českého jazyka a kulturního prostředí ČR? Pokud špatnou/nulovou, byl pro vás problém v ČR normálně fungovat (práce, škola, běžné životní situace)? A měla jste dostatek informací o příležitostech, kde své schopnosti a znalosti vylepšit (integrační centra, kurzy, pomoc úřadů...)?

Dorazila jsem v květnu 1997. Znalost jazyka a kultury absolutně žádná. Měla jsem problém ve všem bez základů češtiny. Práci jsem ze začátku nehledala, byla jsem na mateřské, měla jsem trochu čas se naučit jazyk. Potom při získávání práce nebyl žádný čas. Ale občas se mi stane, že i teď se někdo zeptá, že umím pěkně česky, jak dlouho tu jsem.

3. Jaké je Vaše zaměstnání? Jak dlouho zde pracujete a bylo pro Vás složité najít si práci? Odpovídá Vašemu vzdělání? Jste v něm spokojená?

Jsem lakýrnice. Pracuji zde 20 let a v té době nabírali do Škoda auto, takže nebyl problém se tam dostat. Vzdělání neodpovídá, mám hotový gympl, ale v práci jsem spokojená. Nic jiného už neumím a nikdy jsem nic jiného nedělala.

4. Máte zdravotní a sociální pojištění?

Samozřejmě.

5. Kde bydlíte? Je to nájemní byt či dům nebo jej vlastníte? Jak dlouho trvalo, než jste bydlení sehnala? Jste s bydlením spokojená?

Je to byt v osobním vlastnictví. Bez problému jsme byt koupili. Úvěr a prostě koupili. Ano, jsme spokojeni.

6. Absolvovala jste kurz českého jazyka?

Ne nikdy jsem nikam nechodila a naučila jsem se česky sama.

**7. Setkala jste se někdy s diskriminačním či xenofobním chováním ze strany Čechů?
Pokud ano, upřesněte, prosím.**

Ano. Převážně v práci, kde jim prý беру práci a ať táhnu zpět odkud jsem přišla. Dokonce i po přijetí českého občanství, kdy jsem byla řádným občanem ČR jsem slýchala ty samé urážky.

8. Máte mezi svými přáteli Čechy, nebo se přátelíte spíše s lidmi jiných národností?

Mám přátele Čechy, Ukrajince, Rusáky i Kazachstánce. Nevybírám si přátele podle národnosti, můj druhý manžel je Čech. Přátele si vybírám podle chování, ne podle národnosti.

9. Případá Vám česká imigrační legislativa dobře nastavená? Jakou máte zkušenost z návštěvy českých imigračních úřadů? Co byste případně vylepšila, doporučila?

Vše probíhalo bez problému. Legislativa mi přijde nastavená dobře. Doporučuji všem cizincům se nejdřív naučit základy češtiny. Všechno je potom jednodušší a vycházejí vám vstříc.

10. Dostala jste se někdy do rozporu s předpisem, pravidlem či zákonem?

Ne. Zákony ČR respektuji.

**11. Ctíte české tradice a začala jste některé svátky slavit jako v České republice?
(Vánoce, Velikonoce, pálení čarodějnic atd.)**

Ano. Hned od začátku. Je to země, kde žiju, musím respektovat české zvyky. Naše zvyky jen podporuji telefonicky své matce, nebo pokud tam jsme na dovolené. Moje děti mají Vánoce, Velikonoce a všechno ostatní už od malička jako Češi.

12. Jak byste charakterizovala českou společnost, českou povahu?

Nelze společnost charakterizovat jako celek. Soudím jen podle jedince. Češi se mi jeví jako povrchní národ. Samozřejmě ne každý Čech. Jsou i jedinci, kteří jsou výborní přátelé, a dokonce se i zajímají o ukrajinskou kulturu. Lháře, manipulanty atd. lze najít všude ve všech národnostech. Kdybych se na to ale podívala jako celek, většina Čechů jsou xenofobní vůči cizincům. Někteří se jim nelíbí víc, někteří méně. Co se ale týče např. islámu, jsem také xenofobní jako Češi.

13. Plánujete setrvat v ČR do konce života? Nebo byste se chtěla někdy vrátit do země původu, případně se přestěhovat někam úplně jinam? A proč?

Ano, plánuji zde zůstat. Žiju zde víc jak půlku svého života, jsem zvyklá na komfort České republiky. Zním českou kulturu i zvyky. Neměnila bych nic. Na Ukrajinu jezdím ráda, srdce mi tam skáče radostí, žít bych tam už nedokázala. Na Ukrajinu se nevrátím, je to chudá země. Bude to pořád moje domovina ale žít bych tam opět nechtěla. Cizí země mě lákají maximálně na dovolenou. Mám ráda svoje zázemí, co mám tady.

Shrnutí: Alina je žena, která žije v České republice poměrně dlouhý čas a za tu dobu se byla schopná velmi dobře začlenit do naší společnosti. Alina vlastní byt, její druhý manžel je Čech a má stabilní práci, je řádně pojištěna a řídí se českými zákony, plánuje zde setrvat do konce života.

Rozhovor č.2. – Aysha, 24 let, Turecko

1. Jak dlouho a s kým žijete v ČR? Na základě jakého druhu pobytu? Máte české občanství? Pokud ne: budete se snažit je získat?

Žiju zde dva roky. Mám povolení k dlouhodobému pobytu na základě studijního víza. Nechci v budoucnu české občanství.

2. Když jste dorazila do ČR, jakou jste měla znalost českého jazyka a kulturního prostředí ČR? Pokud špatnou/nulovou, byl pro vás problém v ČR normálně fungovat (práce, škola, běžné životní situace)? A měla jste dostatek informací o příležitostech, kde své schopnosti a znalosti vylepšit (integrační centra, kurzy, pomoc úřadů...)?

Ano, samozřejmě jsem si zjišťovala různé informace na internetu, např. polohu, ekonomický systém, ceny v Praze, kulturní systém a vztahy s ostatními státy. O české republice jsem věděla jen, že se tu pije hodně piva. Česky jsem se neučila ani neučím, protože ji nepotřebuju, domluví se anglicky, umím jen základní fráze a slova.

3. Jaké je Vaše zaměstnání? Jak dlouho zde pracujete a bylo pro Vás složité najít si práci? Odpovídá Vašemu vzdělání? Jste v něm spokojená?

Jsem student, nepracuju.

4. Máte zdravotní a sociální pojištění?

Ano, to je nutností, když chceš vízum.

5. Kde bydlíte? Je to nájemní byt či dům nebo jej vlastníte? Jak dlouho trvalo, než jste bydlení sehnala? Jste s bydlením spokojená?

Bydlím na koleji s ostatními studenty. Kolej jsem si zařizovala už z Turecka.

6. Absolvovala jste kurz českého jazyka?

Ne, co umím jsem se naučila sama.

7. Setkala jste se někdy s diskriminačním či xenofobním chováním ze strany Čechů? Pokud ano, upřesněte, prosím.

Ano, samozřejmě, díky mému náboženství, protože jsem muslimka, ale je to pro mě citlivé téma a nechci o tom mluvit.

8. Máte mezi svými přáteli Čechy, nebo se přátelíte spíše s lidmi jiných národností?

Nemám přátele Čechy, moji přátelé jsou z různých zemí.

9. Připadá Vám česká imigrační legislativa dobře nastavená? Jakou máte zkušenost z návštěvy českých imigračních úřadů? Co byste případně vylepšila, doporučila?

Nemám názor, jestli je legislativa dobře nastavená, každá země má své zákony, mě přijde možná trochu striktní. Moje žádost o vízum měla dlouho proces, trvalo to příliš dlouho. Musíte se věci dožadovat.

10. Dostala jste se někdy do rozporu s předpisem, pravidlem či zákonem?

Nikdy.

11. Ctíte české tradice a začala jste některé svátky slavit jako v České republice? (Vánoce, Velikonoce, pálení čarodějnic atd.)

My v Turecku neslavíme Vánoce a Velikonoce, ale moc se mi v zimě líbí Váš Mikuláš a čerti, to je moc hezký.

12. Jak byste charakterizovala českou společnost, českou povahu?

Češi jsou uzavřená společnost. Češi jsou proti všemu a všem. Sorry, přijde mi, že jste nacionalisti.

13. Plánujete setrvat v ČR do konce života? Nebo byste se chtěla někdy vrátit do země původu, případně se přestěhovat někam úplně jinam? A proč?

Nechci tu zůstat, až dodělám univerzitu, chtěla bych do větší země, Česko je pro mě malé město, chtěla bych třeba do USA nebo Francie.

Shrnutí: Aysha je žena, která studuje v České republice ekonomiku a žije zde poměrně krátký čas a za tu dobu se byla schopná dostatečně začlenit do naší společnosti. Aysha bydlí na studentské koleji, je řádně pojištěna a řídí se českými zákony, setkala se s diskriminačním a xenofobním chováním ze strany českých občanů. Po ukončení studia se plánuje přestěhovat do větší země.

Rozhovor č.3. – Léna, 23 let, Rusko

1. Jak dlouho a s kým žijete v ČR? Na základě jakého druhu pobytu? Máte české občanství? Pokud ne: budete se snažit je získat?

Do ČR jsem přijela sama, moje rodina zůstala v Rusku. Budu tu už 4 roky. Mám studijní vízum, Dlouhodobý pobyt. Občanství nemám, asi ano, chtěla bych ho kvůli docela náročnému procesu prodlužování víza.

2. Když jste dorazila do ČR, jakou jste měla znalost českého jazyka a kulturního prostředí ČR? Pokud špatnou/nulovou, byl pro vás problém v ČR normálně fungovat (práce, škola, běžné životní situace)? A měla jste dostatek informací o příležitostech, kde své schopnosti a znalosti vylepšit (integrační centra, kurzy, pomoc úřadů...)?

Když jsem přijela do Česka měla jsem znalost jazyka asi na úrovni B1, docela jsem rozuměla tomu, co mě říkají, ale nemohla jsem mluvit, strašně jsem se styděla, měla jsem jazykovou bariéru. O kulturním prostředí jsem se snažila dozvědět ještě v Rusku, četla jsem různá fóra, kde lidi psali o své zkušenosti a s čím se setkali, co je šokovalo. Nějakým stylem to mě pomohlo, ale stejně pro člověka je to šok, když všechno prožívá na vlastní kůži. Měla jsem problém fungovat normálně, všeho jsem se bála a nebyla jsem si jista, velkou roli hrála moje obava z mluvení a celkově byla jsem strašně stydlivá. Chodila jsem na jazykové kurzy, kde jsem zlepšila znalost češtiny. Navštívila jsem jednou integrační centrum, kde nám poskytlo přednášku o životě v ČR, ale nepřišlo mě to zajímavé a profesionální.

3. Jaké je Vaše zaměstnání? Jak dlouho zde pracujete a bylo pro Vás složité najít si práci? Odpovídá Vašemu vzdělání? Jste v něm spokojena?

Jsem studentkou vysoké školy.

4. Máte zdravotní a sociální pojištění?

Samozřejmě mám zdravotní pojištění, je to povinná věc pro získání víza a možnosti pobytu tady. Sociální pojištění nemám.

5. Kde bydlíte? Je to nájemní byt či dům nebo jej vlastníte? Jak dlouho trvalo, než jste bydlení sehnala? Jste s bydlením spokojená?

Bydlím na koleji Jižní město. Tam mám pokoj, kde bydlím s holkou z Turecka v jedné místnosti a vedle žijí Češky. Máme společný prostor. Žít na koleji není moc jednoduché, každý chce mít věci/pořádek po svém, musíš se přizpůsobit jiným lidem. Pracovníci na koleji byli strašně nepříjemní, jen na výjimky. Od prvního dne svého pobytu žiju na koleji.

6. Absolvovala jste kurz českého jazyka?

Ano, ještě před tím, než jsem přijela do ČR jsem měla za sebou kurz češtiny, který jsem absolvovala přes internet. Potom jsem již v ČR navštěvovala roční jazykový kurz, abych byla co nejlíp připravena na vysokou školu.

7. Setkala jste se někdy s diskriminačním či xenofobním chováním ze strany Čechů? Pokud ano, upřesněte, prosím.

Pamatuji si, že jednou mi učitelka na univerzitě řekla, že nedá mě zápočet za jeden předmět, protože mám přízvuk a mám to zkusit až v 3.ročníku, až absolvuji nějaké kurzy pro odstraňování přízvuku. Pak mě ponižovala jiná učitelka před celou třídou, že jsem napsala test hůř než mé české spolužačky taky na univerzitě. Venku člověk taky se setkává, že lidi říkají „zase ty Ukrajinky“, když mluvím s kamarádkou rusky.

8. Máte mezi svými přáteli Čechy, nebo se přátelíte spíše s lidmi jiných národností?

Mám pár rusky mluvících kamarádů, ale většinou trávím čas s Čechy.

9. Připadá Vám česká imigrační legislativa dobře nastavená? Jakou máte zkušenost z návštěvy českých imigračních úřadů? Co byste případně vylepšila, doporučila?

Nevím, jak odpovědět na tuto otázku, mě se to nemusí líbit, ale má to svůj cíl, chránit stát od lidí, které mohou stát hrozbou pro zemi. Zatím jsem neměla žádné problémy, protože se snažím postupovat podle stanovených pravidel. Někdy bych uvítala lidi, kteří byli by schopní poradit s dokumenty. Na úřadě mluvím česky, ale hodně jsem slyšela o tom, že na tam se nedá domluvit anglicky, což by bylo třeba. Mít alespoň úředního překladatele.

10. Dostala jste se někdy do rozporu s předpisem, pravidlem či zákonem?

Ne

11. Ctíte české tradice a začala jste některé svátky slavit jako v České republice? (Vánoce, Velikonoce, pálení čarodějnic atd.)

Některé svátky ano jako Vánoce, Velikonoce, jmeniny. V Rusku to vše slavíme později.

12. Jak byste charakterizovala českou společnost, českou povahu?

To vždy záleží na jedincích.

13. Plánujete setrvat v ČR do konce života? Nebo byste se chtěla někdy vrátit do země původu, případně se přestěhovat někam úplně jinam? A proč?

Možná ano, ale nechci nic plánovat až tak do budoucna. Člověk neví, co se může někdy stát.

Shrnutí: Léna je žena, která žije v České republice čtyři roky a za tu dobu se byla schopná velmi dobře začlenit do naší společnosti. Léna bydlí na studentské koleji, je řádně pojištěna a řídí se českými zákony, plánuje zde setrvat do konce života, avšak v případě nečekaných událostí je připravena navrátit se do Ruska, ačkoliv by zde chtěla žít.

Rozhovor č.4. - Mária, 51 let, Slovenská republika

1. Jak dlouho a s kým žijete v ČR? Na základě jakého druhu pobytu? Máte české občanství? Pokud ne: budete se snažit je získat?

Žiju tady 15 let s rodinou, mám povolení k trvalému pobytu pro členy Evropské unie. Nemám české občanství a chtěla bych jedině jestli je možnost mít dvojí občanství, ale já jsem to teď nezjišťovala, jestli to jde.

2. Když jste dorazila do ČR, jakou jste měla znalost českého jazyka a kulturního prostředí ČR? Pokud špatnou/nulovou, byl pro vás problém v ČR normálně fungovat (práce, škola, běžné životní situace)? A měla jste dostatek informací o příležitostech, kde své schopnosti a znalosti vylepšit (integrační centra, kurzy, pomoc úřadů...)?

Znala jsem kulturní prostředí, to je stejné jako u nás, jsme sousedi a léta jsme byli jeden stát. pouze moje děti měly problém ve škole, protože ze začátku mluvily jen slovensky a já mluvím slovensky, všichni mi rozumí. Česky jsem musela mluvit, když jsem dělala osobní asistentku dítěti ve škole. Integrační centra a kurzy jsem nevyhledávala, to mi přišlo zbytečné.

3. Jaké je Vaše zaměstnání? Jak dlouho zde pracujete a bylo pro Vás složité najít si práci? Odpovídá Vašemu vzdělání? Jste v něm spokojená?

Teď jsem pokojská, ze začátku, když jsem přijela jsem byla na sociálce, dokud jsem si nevyřídila všechny papíry a pak hned nastoupila do pacardu. Já mám učňák a jsem čalounice, ale nikdy jsem to nedělala.

4. Máte zdravotní a sociální pojištění?

Jasně, budu mít půlku důchodu v Čechách a druhou na Slovensku

5. Kde bydlíte? Je to nájemní byt či dům nebo jej vlastníte? Jak dlouho trvalo, než jste bydlení sehnala? Jste s bydlením spokojená?

Když jsem se stěhovala, tak to bylo za manželem, to byl Čech a byt už měl, takže to složitým nebylo, byl to byt v nájmu. Po rozvodu jsem si s dětma našla nájemní byt od města, tady teď bydlíme.

6. Absolvovala jste kurz českého jazyka?

Ne, vždy a všude mluvím slovensky, česky jen když je to nevyhnutelné a třeba teď.

7. Setkala jste se někdy s diskriminačním či xenofobním chováním ze strany Čechů?

Pokud ano, upřesněte, prosím.

Ano, ze strany úřadů. Já jsem ze Slovenska, byli jsme jeden stát a oni se ke mně chovají, jak kdybych byla někde z islámského státu.

8. Máte mezi svými přáteli Čechy, nebo se přátelíte spíše s lidmi jiných národností?

Čechy, mám dálkové přátele na Slovensku, třeba spolužáky, občas se kontaktujeme.

9. Připadá Vám česká imigrační legislativa dobře nastavená? Jakou máte zkušenost z návštěvy českých imigračních úřadů? Co byste případně vylepšila, doporučila?

Nevím, jestli je dobře nastavená. Mám špatnou zkušenost i moje děti, je špatná komunikace ze strany úřadů, neřeknou ti, co potřebuješ za papíry a trvá to dlouho a žádná úřednice pomalu nic neví. Ale asi je to podle města, teď chodíme na cizineckou jinam do Liberce a tam jsou vstřícní. Doporučila bych na úřadech změnit přístup k lidem a taky cizincům, co tu chtějí žít, aby se naučili česky, tak aby byli schopní si papíry vyřídit sami.

10. Dostala jste se někdy do rozporu s předpisem, pravidlem či zákonem?

Ne, nikdy.

11. Ctíte české tradice a začala jste některé svátky slavit jako v České republice? (Vánoce, Velikonoce, pálení čarodějnic atd.)

Většina svátků je stejná, co slavíme. Na Slovensku se neslaví čarodějnice, ale 1. Máj, to se dělají krásné pagody. Ale teď tu máte taky na Velikonoce jako my volno, to my vždy slavíme Velký pátek, vy to máte teď nově.

12. Jak byste charakterizovala českou společnost, českou povahu?

Já Čechy vnímám stejně jako Slováky, jste příbuzní Slovákům a jak jsme byli jeden stát, tak nás všechny vnímám stejně.

13. Plánujete setrvat v ČR do konce života? Nebo byste se chtěla někdy vrátit do země původu, případně se přestěhovat někam úplně jinam? A proč?

Ano chci tu zůstat, já jsem se o tom jednou bavila i s dětma, myslela jsem, že možná syn se vrátí, ale ne, všichni tu chceme zůstat. Druhá dcera tu má i manžela a děti.

Shrnutí: Mária je žena, která žije v České republice několik let a za tu dobu se byla schopná velmi dobře začlenit do naší společnosti, což jí nedělalo problém vzhledem k její příslušnosti. Bydlí v pronajatém bytě a je řádně pojištěna a řídí se českými zákony, plánuje zde setrvat do konce života i se svou rodinou, která se v průběhu let rozrostla.

Rozhovor č. 5 - Abdul, 31 let – Ghana

1. Jak dlouho a s kým žijete v ČR? Na základě jakého druhu pobytu? Máte české občanství? Pokud ne: budete se snažit je získat?

V České republice žiju sedm let, jako rodinný příslušník, mám partnerku a dceru. Za účelem sloučení rodiny jsem měl přechodná víza a po pěti letech jsem zažádal o trvalý pobyt.

2. Když jste dorazil do ČR, jakou jste měl znalost českého jazyka a kulturního prostředí ČR? Pokud špatnou/nulovou, byl pro vás problém v ČR normálně fungovat (práce, škola, běžné životní situace)? A měl jste dostatek informací o příležitostech, kde své schopnosti a znalosti vylepšit (integrační centra, kurzy, pomoc úřadů...)?

Znalost českého jazyka byla nulová, problém ale sehnat práci nebyl, jsem toho názoru, že když člověk chce, práci si vždy najde. Nemám s tím nikde problém.

3. Jaké je Vaše zaměstnání? Jak dlouho zde pracujete a bylo pro Vás složité najít si práci? Odpovídá Vašemu vzdělání? Jste v něm spokojený?

Pracuju jako pekař v Pizzerie již cca 6 let. Spokojený nejsem hlavně po finanční stránce, plánuji pracovat mimo ČR. Jinak jsem vystudovaný krejčí, profesně fotbalista, několik let jsem hrál na Kypru fotbal, než jsem se kvůli přítelkyni přestěhoval do ČR.

4. Máte zdravotní a sociální pojištění?

Ano mám placené zdravotní i sociální pojištění.

5. Kde bydlíte? Je to nájemní byt či dům nebo jej vlastníte? Jak dlouho trvalo, než jste bydlení sehnal? Jste s bydlením spokojený?

Žiju s přítelkyní a dcerou v pronajmu, zatím jsem spokojený. Byt nebyl problém sehnat, díky přítelkyni.

6. Absolvoval jste kurz českého jazyka?

Ne.

7. Setkal jste se někdy s diskriminačním či xenofobním chováním ze strany Čechů? Pokud ano, upřesněte, prosím.

Občas se stane v Pizzerie, že má někdo nemístné poznámky, jako od černocho to jíst nebudu a co tu v Čechách dělám, stalo se to ale asi dvakrát za celou dobu, co žiju v ČR a většinou bez dalších problému.

8. Máte mezi svými přáteli Čechy, nebo se přátelíte spíše s lidmi jiných národností?

Mám pár kamarádů, ale spíš udržuju kontakt s Afričany.

9. Připadá Vám česká imigrační legislativa dobře nastavená? Jakou máte zkušenost z návštěvy českých imigračních úřadů? Co byste případně vylepšil, doporučil?

Co se týká dokumentu nikdy jsem neměl problém, na úřadu byli trpělivý a všechno proběhlo v pořádku, nemám negativní zkušenost.

10. Dostal jste se někdy do rozporu s předpisem, pravidlem či zákonem?

Ne, jednou pokuta za porušení rychlosti maximálně. Nikdy jsem neměl problém, respektuji zákony.

11. Ctíte české tradice a začal jste některé svátky slavit jako v České republice? (Vánoce, Velikonoce, pálení čarodějnic atd.)

Jsem muslim, svátky neslavím, ale podporuji v nich moji přítelkyni a děti, třeba koupím na Velikonoce sladkosti, na Vánoce tradičně dárky, návštěvy, bramborový salát a čekání na Ježíška.

12. Jak byste charakterizoval českou společnost, českou povahu?

Česká povaha, to nevím. Lidi jsou tu hodný, ale skutečně se minimálně stýkám s českými lidmi blíže, spíše udržují kontakt s rodinou a dlouholetými kamarády. Navíc jsem spíše doma s rodinou než někde venku. Dost často pocítuju, že muži žárlí a ženy jsou přátelské.

13. Plánujete setrvat v ČR do konce života? Nebo byste se chtěl někdy vrátit do země původu, případně se přestěhovat někam úplně jinam? A proč?

Kdyby tady byla lepší placená práce, život v ČR se mi líbí. Ale kvůli penězům zvažuji, že se odstěhuju mimo ČR.

Shrnutí: Abdul je muž, který žije v České republice sedm let a za tu dobu se byl schopen dobře začlenit do naší společnosti. Bydlí v bytě se svou přítelkyní, se kterou má dceru, pracuje v pizzerii a je řádně pojištěn. Mzda, kterou dostává a svou práci je pro něj nedostačující a z tohoto důvodu uvažuje v budoucnu o stěhování do jiné země.

Rozhovor č.6- Jacek, 42 let, Polsko

1. Jak dlouho a s kým žijete v ČR? Na základě jakého druhu pobytu? Máte české občanství? Pokud ne: budete se snažit je získat?

Žiju tu od roku 1998, takže asi 21 let, já nemám žádné povolení, jsem člen EU, tak tu žiju. Nemám české občanství a ani ho nechci.

2. Když jste dorazil do ČR, jakou jste měl znalost českého jazyka a kulturního prostředí ČR? Pokud špatnou/nulovou, byl pro vás problém v ČR normálně fungovat (práce, škola, běžné životní situace)? A měl jste dostatek informací o příležitostech, kde své schopnosti a znalosti vylepšit (integrační centra, kurzy, pomoc úřadů...)?

Když jsem přijel, tak jsem neuměl česky, všechno jsem se naučil časem a normálně jsem tu fungoval.

3. Jaké je Vaše zaměstnání? Jak dlouho zde pracujete a bylo pro Vás složité najít si práci? Odpovídá Vašemu vzdělání? Jste v něm spokojený?

Mám tu firmu, děláme věci na zakázku z různých materiálů a mám střední s maturitou, ale moje vzdělání neodpovídá, já jsem automechanik a přijel jsem sem v mládí pracovat do škodovky v Boleslavi. Ta práce, co teď mám, tak ne že mě to baví, ale živí mě to.

4. Máte zdravotní a sociální pojištění?

Samozřejmě.

5. Kde bydlíte? Je to nájemní byt či dům nebo jej vlastníte? Jak dlouho trvalo, než jste bydlení sehnal? Jste s bydlením spokojený?

Mám tu dům, kde žiju s rodinou, který jsem si koupil.

6. Absolvoval jste kurz českého jazyka?

Nikdy, to mě ani nenapadlo, sám jsem se naučil v průběhu let.

7. Setkal jste se někdy s diskriminačním či xenofobním chováním ze strany Čechů? Pokud ano, upřesněte, prosím.

No, občas na mě někdo vztahuje připomínky na Poláky, co tu kradou v pohraničí, oni chodí sem do Česka krást, tak jako jen tohle, ale to je tak obecně na Poláky, co slýchávám, ale že by mě někdo to říkal, konkrétně mi nadával, to ne.

8. Máte mezi svými přáteli Čechy, nebo se přátelíte spíše s lidmi jiných národností?

Jo, i Čechy, Poláky, Jugoše, ale nevybírám kamarády podle země. Jinak moje manželka je Češka.

9. Připadá Vám česká imigrační legislativa dobře nastavená? Jakou máte zkušenost z návštěvy českých imigračních úřadů? Co byste případně vylepšil, doporučil?

To nevím, já nikdy na úřad nešel, já nejsem žádný imigrant. Já jsem polák, jsme v EU a prostě tu žiju a nikdy jsem tam nebyl.

10. Dostal jste se někdy do rozporu s předpisem, pravidlem či zákonem?

Ano, s policií jsem nějaké drobné problémy, ale hlavně pokuty za auto, ale jinak se řídím zákony.

11. Ctíte české tradice a začal jste některé svátky slavit jako v České republice? (Vánoce, Velikonoce, pálení čarodějnic atd.)

My máme v Polsku stejné tradice a svátky, akorát je slavíme jinak, takže je to stejný, ale jinak probíhají, třeba máme i jinou stravu.

12. Jak byste charakterizoval českou společnost, českou povahu?

Češi jsou závistiví národ, nejsou odhodláni plnit si své cíle, nemají vlastní iniciativu, kam je postavíte to udělají, jste takový klidný národ.

13. Plánujete setrvat v ČR do konce života? Nebo byste se chtěl někdy vrátit do země původu, případně se přestěhovat někam úplně jinam? A proč?

Momentálně jsem zařízený tak, že tu zůstanu už na furt, ale nikdy člověk neví, co se stane, a jestli se budu muset vrátit do Polska.

Shrnutí: Jacek je muž, který žije v České republice bez jakéhokoliv povolení k pobytu a je úspěšným podnikatelem vlastníci firmu. Má vlastní dům a žije v něm s českou manželkou a společnými dětmi. Jacek by v případě nutnosti by se byl ochoten vrátit do Polska, ačkoliv je zařízen na život na našem území.

Rozhovor č. 7 – Kai, 34 let, Taiwan

1. Jak dlouho a s kým žijete v ČR? Na základě jakého druhu pobytu? Máte české občanství? Pokud ne: budete se snažit je získat?

Mám pracovní vízum, teď jsem žádal o povolení na delší pobyt na další 2 roky. České občanství možná budu chtít, ale uvidím, protože tu musím žít 10 let abych mohl požádat a teď tu teprve žiju 2 roky.

2. Když jste dorazil do ČR, jakou jste měl znalost českého jazyka a kulturního prostředí ČR? Pokud špatnou/nulovou, byl pro vás problém v ČR normálně fungovat (práce, škola, běžné životní situace)? A měl jste dostatek informací o příležitostech, kde své schopnosti a znalosti vylepšit (integrační centra, kurzy, pomoc úřadů...)?

Než jsem přijel, nic jsem nevěděl, jo vlastně znal jsem české sklo, protože to je známé ve světě a že tu jíte vepřové koleno a že Česko je katolický stát, ale Česko není známe na Taiwanu. O integračních centrech jsem věděl, ale nikdy jsem tam nešel.

3. Jaké je Vaše zaměstnání? Jak dlouho zde pracujete a bylo pro Vás složité najít si práci? Odpovídá Vašemu vzdělání? Jste v něm spokojený?

Já jsem manažer prodeje pro Západní a severní Evropu pro taiwanskou firmu, prodáváme taiwanskou whisky, pivo, nealko nápoje. Práci jsem měl hned, protože mě česká firma oslovila, abych tady pracoval, ale to už nepracuju a dělám tady taiwanskou firmu a mám lepší peníze, než před. Polepšil jsem si protože jsem studoval Ruštinu a ruská literaturu, ale o ruštinu nebyl na Taiwanu zájem.

4. Máte zdravotní a sociální pojištění?

Jasně, to musím.

5. Kde bydlíte? Je to nájemní byt či dům nebo jej vlastníte? Jak dlouho trvalo, než jste bydlení sehnal? Jste s bydlením spokojený?

Mám malý byt 1 KK v Dejvicích, a bylo to pro mě velmi těžký, dlouho jsem hledal, češi nechtějí dát byt cizincům, někteří volali do mojí práce, jestli já pracuju a kolik mám peněz, to není dobrý, ale tady ten byt jsem spokojený.

6. Absolvoval jste kurz českého jazyka?

Měl jsem kurz v práci 2x týdně, ale to nebylo moc dobrý a teď mám 1x týdně v práci.

7. Setkal jste se někdy s diskriminačním či xenofobním chováním ze strany Čechů?

Pokud ano, upřesněte, prosím.

Ano, to ano když jsem neuměl česky a ptal jsem se lidí, tak nechtěli mi pomáhat, myslím že jsem nebyl sympatický.

8. Máte mezi svými přáteli Čechy, nebo se přátelíte spíše s lidmi jiných národností?

Ano, víc se přátelím s Čechy, hodně jich mám v Třebíči.

9. Připadá Vám česká imigrační legislativa dobře nastavená? Jakou máte zkušenost z návštěvy českých imigračních úřadů? Co byste případně vylepšil, doporučil?

Mám špatnou zkušenost, byli neochotní, vždy když jsem volala nebo psal na úřady, tak nechtěli mi pomoc a vždycky řekli, že musím počkat, všechno moc dlouho trvá.

10. Dostal jste se někdy do rozporu s předpisem, pravidlem či zákonem?

Ne, to nikdy.

11. Ctíte české tradice a začal jste některé svátky slavit jako v České republice? (Vánoce, Velikonoce, pálení čarodějnic atd.)

Já jsem buddhista, já neslavím vaše svátky, ale mám rád Vánoce, protože to můžu nakupovat věci ve slevě. Jen mi vadí že ve svátek nemůžu pracovat. My na Taiwanu pracujeme pořád.

12. Jak byste charakterizoval českou společnost, českou povahu?

Češi nejsou sympatičtí na počátku, musíte je znát nějaký čas a pak oni jsou moc dobrý kamarádi a pomáhají se vším, potřebují čas člověka poznat. Ještě jsou Češi nedochvilní, já to nemám rád, řekne se nějaký čas a Čech nepřijde a ani se třeba neomluví a hodně chodí pozdě, to na Taiwanu není normálně, mám rád chodit včas.

13. Plánujete setrvat v ČR do konce života? Nebo byste se chtěl někdy vrátit do země původu, případně se přestěhovat někam úplně jinam? A proč?

Ted' ano, mám tu práci a kamarády, ale nevím, třeba se mě zeptej za 10 let.

Shrnutí: Kai je muž, který žije v České republice poměrně krátkou dobu a za tu dobu se byl schopen dobře začlenit do naší společnosti. Bydlí v bytě, má spoustu českých přátel, má práci, která je dobře finančně ohodnocena. Momentálně chce na našem území zůstat do konce života.

Rozhovor č. 8 – Tiago, 31 let, Brazílie

1. Jak dlouho a s kým žijete v ČR? Na základě jakého druhu pobytu? Máte české občanství? Pokud ne: budete se snažit je získat?

Dva a půl roku s nikým tu nežiju, mám povolení k dlouhodobému pobytu, pracovní vízum. Ano, chtěl bych získat občanství a požádat můžu až po pěti letech zde.

2. Když jste dorazil do ČR, jakou jste měl znalost českého jazyka a kulturního prostředí ČR? Pokud špatnou/nulovou, byl pro vás problém v ČR normálně fungovat (práce, škola, běžné životní situace)? A měl jste dostatek informací o příležitostech, kde své schopnosti a znalosti vylepšit (integrační centra, kurzy, pomoc úřadů...)?

Měl jsem velmi základní fráze českého jazyka, ale nebylo to dostačující a velmi málo jsem věděl o české kultuře, ale nebylo to dostačující, protože česká kultura je velmi odlišná od mé, tak jsem měl známky deprese. Bylo pro mě překvapení, že ani ve velkých střediscích zaměstnanci nemluvili anglicky, V Brazílii si myslíme, že lidé v Evropě všichni mají základy angličtiny a byl problém si i objednat jídlo. Vím o některých centrech pro cizince, ale co jsem viděl pomáhají cizincům najít práci, ale já ji měl, tak jsem se o to víc nezajímal

3. Jaké je Vaše zaměstnání? Jak dlouho zde pracujete a bylo pro Vás složité najít si práci? Odpovídá Vašemu vzdělání? Jste v něm spokojený?

Jsem systém architekt, pracuju dva a půl roku, a nebylo to těžké najít práci, protože mě z Česka oslovili s nabídkou práce, tak jsem ji přijal. Mám střední technickou školu, ale 10 let zkušeností, moje práce je na vyšší pozici než vzdělání. Jsem spokojený.

4. Máte zdravotní a sociální pojištění?

Ano, mám všeobecnou zdravotní pojišťovnu, platí se pojištění z výplaty.

5. Kde bydlíte? Je to nájemní byt či dům nebo jej vlastníte? Jak dlouho trvalo, než jste bydlení sehnal? Jste s bydlením spokojený?

V bytě na Praze 2 v nájmu, trvalo mi najít byt 9 dní. Ano jsem spokojený, protože je to hezký byt a není tak drahý a blízko metru na tramvaj, nemám problém jít, kam chci.

6. Absolvoval jste kurz Českého jazyka?

Ano, navštěvoval jsem intenzivní kurz 1,5 měsíce a mám kurz ve firmě, ale není moc dobrý

7. Setkal jste se někdy s diskriminačním či xenofobním chováním ze strany Čechů? Pokud ano, upřesněte, prosím.

Nezajímají mě cizí lidi, možná jsem se s takovým projevem setkal, ale tím, že si nevšímám lidí, jsem si to neuvědomil.

8. Máte mezi svými přáteli Čechy, nebo se přátelíte spíše s lidmi jiných národností?

Nemůžu je nazvat svými přáteli, ale spíše se stýkám s cizinci než s Čechy.

9. Připadá Vám česká imigrační legislativa dobře nastavená? Jakou máte zkušenost z návštěvy českých imigračních úřadů? Co byste případně vylepšil, doporučil?

Zákon jako takový si myslím, že je dobrý, ale zkušenosti z úřadu jsou špatné, skoro nikdo nezná právo samo o sobě, takže jsem získal různé informace od 2 zaměstnanců, ze stejného místa, ne všichni mluví anglicky a chovají se jako by mi dělali, laskavost, ale oni mi nedělají laskavost, je to jejich práce. I když jsem cizinec, platím všechny poplatky a daně, jako ostatní. Měli by začít mluvit anglicky, měli být přátelštější a naučit se vlastní zákony. Řekli mi jednou že vyřízení víza trvá 1 měsíc, a nakonec to trvalo víc než 4 měsíce.

10. Ctíte české tradice a začal jste některé svátky slavit jako v České republice? (Vánoce, Velikonoce, pálení čarodějnic atd.)

Ne, jsem pohan a slavím vlastní svátky.

11. Jak byste charakterizoval českou společnost, českou povahu?

Češi jsou uzavření a mám dojem, že nejsou přátelští

12. Dostal jste se někdy do rozporu s předpisem, pravidlem či zákonem?

Ne, nic.

13. Plánujete setrvat v ČR do konce života? Nebo byste se chtěl někdy vrátit do země původu, případně se přestěhovat někam úplně jinam? A proč?

Momentálně mám plán tu zůstat, nechci se vrátit do Brazílie, protože je tu mnohem lepší kvalita života a nemám žádný důvod se vracet zpět.

Shrnutí: Tiago je muž, který žije v České republice pár let a za tu dobu se byl schopen dobře začlenit do naší společnosti. Bydlí v nájemním bytě, nemá zde přátele, ale má práci na lepší pozici, než odpovídá jeho vzdělání, je řádně pojištěn, respektuje české zákony a plánuje tu setrvat do konce života.

8. Vyhodnocení rozhovorů

Na základě stanovených faktorů dobrého začlenění jsem zanalyzovala odpovědi dotazovaných. Otázky jsem záměrně vytvořila v souladu se stanovenými faktory dobré integrace. Na základě uvedených odpovědí respondentů je mým cílem komparace odpovědí, zda se slučují se stanovenými faktory. Některé otázky byly pouze informativní a doplňující, s cílem zjistit jejich celkovou představu o naší společnosti a jejich celkový dojem ze života v České republice.

- **Mluvit česky**

Na kategorii, která se zaměřuje na znalost českého jazyka se vztahovaly následující otázky.

Když jste dorazil/a do ČR, jakou jste měl/a znalost českého jazyka a kulturního prostředí ČR? Pokud špatnou/nulovou, byl pro vás problém v ČR normálně fungovat (práce, škola, běžné životní situace)? A měl/a jste dostatek informací o příležitostech, kde své schopnosti a znalosti vylepšit (integrační centra, kurzy, pomoc úřadů...)?

Absolvoval/a jste kurz českého jazyka?

Všichni respondenti ovládají český jazyk na komunikativní úrovni. Jejich úrovně jsou různé. Délka života dle odpovědí nemá vliv na znalost českého jazyka. Např. Kai, který zde žije dva roky má mnohem lepší úroveň českého jazyka než Abdul, který tu žije sedm let. Respondenti, kteří tu žijí stejně dlouhou dobu též nemají stejnou úroveň.

Někteří dotazovaní neměli povědomí o České republice, kulturním prostředí a ani neznalost Českého jazyka pro některé nebyla žádnou překážkou pro život v ČR. Dokonce neměli potřebu navštěvovat kurzy Českého jazyka, zatímco pouze tři dotazovaní nějaký kurz navštívili.

- **Mít zaměstnání**

Na otázku týkající si zaměstnanosti dotazovaných v České republice se vztahovala následující otázka.

Jaké je Vaše zaměstnání? Jak dlouho zde pracujete a bylo pro Vás složité najít si práci? Odpovídá Vašemu vzdělání? Jste v něm spokojen/a?

Všichni dotazovaní jsou řádně zaměstnaní anebo zde studují Vysoké školy. Pro nikoho nebyl problém najít si práci. Zajímavým zjištěním je, že nikdo se nevěnuje povolání, které je odpovídající jejich vzdělání, ale někteří zde mají dokonce lepší pracovní pozici. Většina je ve svém zaměstnání spokojena.

- **Mít bydlení**

Za účelem zjištění bydliště dotazovaných jsem použila následující otázku.

Kde bydlíte? Je to nájemní byt či dům nebo jej vlastníte? Jak dlouho trvalo, než jste bydlení sehnal/a? Jste s bydlením spokojený/á?

Respondenti žijí v různých typech obydlí, pro některé nebylo problémem najít si bydlení, ale někteří se setkali s překážkami z různých důvodů. Dva respondenti mají obydlí v osobním vlastnictví a zbytek žije v nájemních bytech a studentky Aysha a Léna bydlí na koleji jejich spádové Vysoké školy.

- **Být řádně pojištěn**

Za účelem zjištění, zda jsou respondenti řádně pojištěni, jsem použila následující jednoduchou otázku.

Máte zdravotní a sociální pojištění?

Všichni dotazovaní jsou řádně pojištěni. Což jsem očekávala, jelikož je to jednou z podmínek pobytu zde v České republice.

- **Mít české přátele, případně rodinu**

Ke zjištění uvedeného faktoru, je použita následující otázka.

Máte mezi svými přáteli Čechy, nebo se přátelíte spíše s lidmi jiných národností?

Tři respondenti žijí ve svazku s občanem České republiky, Alina a Jacek jsou v manželském svazku, Alina má druhého manžela Čecha a Jacek má se svou českou manželkou i děti, ačkoliv tento fakt neuvedl, vím o něm, jelikož je mi tato informace známá z důvodu osobního kontaktu s nimi, Abdul má českou přítelkyni a mají společnou dceru. Mária, ačkoliv je nyní rozvedená, do České republiky se přistěhovala z důvodu manželství s Čechem. Ostatní jsou svobodní.

Někteří respondenti se přátelí s Čechy a je zajímavé, že někteří uvedli, že si přátele nevybírají dle národnosti. Tudiž udržují kontakt s Čechy, ale i občany jiných národností a svými krajany.

- **Řídit se českými zákony (mít čistý trestní rejstřík)**

Pro zjištění uvedeného údaje, jsem použila tuto otázku.

Dostal/a jste se někdy do rozporu s předpisem, pravidlem či zákonem?

Dle odpovědí respondentů, můžu vyhodnotit, že všichni se řídí pravidly předpisy a zákony České republiky, až na Abdula a Jacka, kteří dostali někdy pokutu od policie kvůli nedodržení předpisů při řízení motorového vozidla. Tento jev nepovažuji za nikterak vážný v rozporu s faktorem, zda se řídí českými zákony, protože nikdo nikdy nespáchal žádnou závažnou trestnou činnost a nemá záznam v trestním rejstříku.

- **Ctít české tradice (respekt)**

Pro účely zjištění, zda respektují české tradice, jsem použila následující otázku.

Ctíte české tradice a začal/a jste některé svátky slavit jako v České republice? (Vánoce, Velikonoce, pálení čarodějnic atd.)

Všichni dotazovaní na základě odpovědí respektují České tradice, ačkoliv někteří na základě jejich náboženského vyznání neslaví české svátky, jelikož jsou odlišné od jejich kulturních a náboženských tradic, ale plně je respektují. Někteří respondenti slaví v jejich zemi stejné svátky pouze mají jiný průběh, jako například uvedla Mária ze Slovenska a Jacek z Polska.

- **Plán setrvat v České republice**

Pro zjištění, zda chtějí dotazovaní setrvat v České republice, jsem použila následující otázky.

Plánujete setrvat v ČR do konce života? Nebo byste se chtěl/a někdy vrátit do země původu, případně se přestěhovat někam úplně jinam? A proč?

Jak dlouho a s kým žijete v ČR? Na základě jakého druhu pobytu? máte české občanství? Pokud ne: budete se snažit je získat?

Většina respondentů plánuje na základě svých odpovědí zůstat v České republice z různých důvodů. Například Alina a Tiago by se nevrátili do své rodné země, kvůli nižší kvalitě života, která je v jejich zemích oproti České republice. Pouze Aysha a Abdul zde neplánují setrvat. Pro Ayshu je Česká republika malou zemí a plánuje se po udělení titulu přestěhovat do USA nebo Francie a Abdul z důvodu nedostačující odměny za svou práci uvažuje o stěhování mimo Českou republiku s cílem zlepšení své finanční situace. Jacek a Léna zde plánují setrvat, ačkoliv uvádí fakt, že díky možným nečekaným situacím, které by mohly nastat v budoucnu, by byli ochotni se vrátit zpět do své původní země, avšak momentálně zde plánují setrvat do konce života.

Otázku na zjištění druhu pobytu a zájmu získání českého občanství jsem použila pro zjištění základní informace, jak dlouho zde dotazovaní pobývají a na základě jakého povolení o pobytu na území České republiky a dalším účelem bylo zjistit, zda chtějí získat české občanství, nebo ho již mají. Pouze jedna respondentka ze všech dotazovaných má české občanství a až na Ayshu a Jacka by ho všichni v budoucnu chtěli získat. Což shledávám též jako faktor, který určuje jejich plán v České republice setrvat a být plnohodnotnými občany české společnosti.

- **Doplňující otázky**

Následující doplňují otázky měly za úkol zjistit co si dotazovaní myslí o české společnosti, jak by charakterizovali českou povahu, jakou mají zkušenost z návštěv českých úřadů a zda se setkali s diskriminačním nebo xenofobním chováním ze strany Čechů. Účelem těchto otázek bylo zjistit, názor na Českou společnost a učinit si případný obraz na základě jejich odpovědí a možné tipy na zlepšení pro českou společnost na základě odpovědí respondentů z cizích zemí. Na základě těchto odpovědí si můžeme udělat představu, jak nás charakterizují a můžeme se pokusit na základě odpovědí zamyslet na případném zlepšení postoje vůči občanům cizích zemí.

- *Připadá Vám česká imigrační legislativa dobře nastavená? Jakou máte zkušenost z návštěvy českých imigračních úřadů? Co byste případně vylepšil/a, doporučil/a?*

Většina dotazovaných nemá dobrou zkušenost z návštěv českých úřadů, avšak Jacek nemá žádnou zkušenost, jelikož nikdy tyto instituce nenavštívil. Někdo nemá žádnou negativní zkušenost z návštěv českých úřadů. Z odpovědí respondentů jsem vybrala následující doporučení pro výše uvedené instituce, které uvádím v bodech.

- Zlepšení přístupu k lidem (prosociální přístup).
- Zkrácení čekacích lhůt.
- Možnost využití tlumočníka, nebo znalost úředníků anglického jazyka.
- Zvýšení znalosti legislativy úředníků.
- *Jak byste charakterizoval/a českou společnost, českou povahu?*

Dotazovaní měli na základě stanovené otázky charakterizovat českou povahu a společnost. Při charakteristice uvedli pozitivní i negativní vlastnosti, které jsem následně opět uvedla v bodech. Díky této charakteristice si česká společnost může utvořit vizi o tom jak nás cizinci, žijící v České republice, vnímají.

Pro charakteristiku společnosti respondenti uvedli následující hesla – uzavřená a xenofobní společnost vůči cizincům.

Pro charakteristiku české povahy použili následující negativní charakteristiky– nedochvilní, nacionalisti, neambiciózní, nepřátelští.

Zde je přehled pozitivních hesel, které uvedli pro charakteristiku české povahy – dobří kamarádi, klidný národ, hodní.

- *Setkal/a jste se někdy s diskriminačním či xenofobním chováním ze strany Čechů? Pokud ano, upřesněte, prosím.*

Dotazovaní cizinci se setkali s diskriminačním či xenofobním jednáním ze strany Čechů, pouze Jacek se setkal s negativními připomínkami na polské občany jako celek, ale nikdy se nesetkal s diskriminačním a xenofobním chováním, vztaženým přímo k jeho osobě. Tiago uvedl, že si nevšimá lidí a jestli se s xenofobním nebo diskriminačním chováním střetnul, tak nebyl schopen to rozpoznat. Všichni ostatní respondenti se setkali s určitým diskriminačním a xenofobním chováním z různých důvodů. Na základě odpovědí respondentů zde uvádím nejčastěji zmíněné, jimiž jsou náboženské důvody, tedy kvůli náboženství, které vyznávají, konkrétně se jednalo o výpověď Ayshi, která je muslimkou. Dalším důvodem je barva pleti, usuzuji tak z důvodu odpovědi, kterou uvedl Abdul. Jako další důvod bych uvedla přízvuk, díky kterému se s diskriminačním chováním setkala Léna, a to dokonce na půdě univerzity, kde bych takový jev nepředpokládala. Díky své národnosti se setkala s diskriminačním chováním Alina ve svém zaměstnání, kdy byla odmítána svými spolupracovníky na základě toho, že je Ukrajinka. Jako poslední důvod

bych uvedla nedostatečnou znalost českého jazyka, kdy cizinci dorazili do české republiky a neměli žádnou znalost českého jazyka a setkávali se s negativními projevy chování ze strany občanů České republiky, které se projevovalo neochotou dotazovaným pomoci. U tohoto faktoru bych vznesla jen malou námitku, jelikož bych to neviděla ze strany českého občana jako diskriminační projev, ale jako případnou neznalost konkrétního cizího jazyka.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo popsat a analyzovat nástroje integrace v České republice.

Migrace je přesun skupin a jednotlivců v prostoru. Spolu s úmrtností a porodností je klíčovým prvkem v procesu populačního vývoje. Velkou měrou ovlivňuje kulturní a společenské změny obyvatel země na všech úrovních. S rozvojem dané ekonomiky se intenzita migrace stále zvětšuje. Migrace je tak fenomén všech historických období, může být příčinou i důsledkem prostorových změn, odehrávajících se v organizaci společnosti. V tomto procesu jednotlivci či skupiny opouštějí svou zemi, aby našli lepší místo a podmínky k životu, tolerantnější prostředí nebo ekonomicky více prosperující zemi.

Integrace je poté proces, kterým se zvyšují podobnosti mezi činiteli integrace. Je to dynamický proces, který je patrný dvěma směry. Smyslem integrace je nekonfliktní soužití. To by mělo být přínosné z obou stran. To znamená, že by přínos měl být patrný jak pro společnost majoritní, tak i pro cizince. Dále toho lze dosáhnout v případě, že cílová společnost hodlá cizince přijmout. V České republice je integrace výsledkem integrační politiky.

Integrační politika cizinců je součástí legální migrační politiky a reflektuje na vývoj migrace. Integrační politika spolu s imigrační politikou tvoří přistěhovalecké politiky státu. Klíčovou úlohu v oblasti integrační politiky naší země hraje Koncepce integrace cizinců. Uvedený materiál definuje záměry politiky integrace cizinců v České republice, popisuje bariéry integrace. Tuto koncepci má v gesci resort ministerstvo vnitra. Prioritou integrace cizinců jsou čtyři oblasti a to oblast: českého jazyka, oblast ekonomické soběstačnosti, oblast orientace ve společnosti a vztahy s majoritní společností. Smyslem integrační politiky je zaměřit se na podporu začleňování cizinců do společnosti, na prevenci problémů, které mohou tito lidé vytvářet. Cílem je zachování sociální soudržnosti a harmonické nekonfliktní soužití všech obyvatel země

Z výše uvedených teorií tedy vyplývá, že řešení problematiky integrace cizinců do společnosti je problémem, který nelze izolovat od ostatních společenských procesů a týká se jak majoritního obyvatelstva, tak cizinců, tzn. že vyžaduje přizpůsobování ze strany cizinců na straně jedné a vytváření podmínek pro integraci cizinců v přijímající společnosti

na straně druhé. V praktické rovině integraci nevnímáme jen jako schopnost žít a pracovat v nové zemi, ale jako vztah, kdy jedna či druhá strana má právo se rozhodnout, do jaké míry se v něm otevře, a jak je ochotná se v tom vztahu angažovat, jinými slovy proces integrace vždy závisí na tom, do jaké míry jsou obě skupiny motivovány aktivně se zapojit.

Díky informacím z použitých pramenů a provedení kvalitativního empirického šetření si můžeme vytvořit představu, jak cizinci vnímají českou společnost a jak jsou do ní začlenění. Díky obecně známým problémům, které se týkají České republiky, je žádoucí, aby byli cizinci do naší společnosti kvalitně začleňováni. Myslím tím konkrétní důvody, jako je stále přibývajícím počet imigrantů, nízká porodnost a prodlužující se průměrný věk v České republice, kdy naše obyvatelstvo „stárne“. Další výzvou je doporučená úprava české legislativy ve vztahu k cizincům zde žijících. Jako cestu pro podporu integrace cizinců si umím představit ve značné změně přístupu občanů České republiky a podporu vývoje multikulturní společnosti. Východiskem by byla podpora multikulturní výchovy v českých školách a celkové osvětlení problematiky českému národu, například, pomocí masových médií, která významně celosvětově ovlivňují společnost.

Seznam použitých zdrojů

Literatura

BARŠA, P., BARŠOVÁ, A. 2005. *Přistěhovalectví a liberální stát – Imigrační a integrační politiky v USA, Západní Evropě a Česku. 1. vyd.* Brno: Masarykova univerzita v Brně. ISBN 80-210-3875-6

ČEVELA, R., a kol., *Sociální a posudkové lékařství*. Karlova Univerzita Praha, Karolinum Press, 2015. ISBN 80-246-293-8.

DOHNALOVÁ, Eva. *Úvod do sociální práce s migranty: problematika migrace a integrace v ES/EU a České republice*. Olomouc: Caritas – Vyšší odborná škola sociální Olomouc, 2012. ISBN 978-80-87623-02-2.

DOLEŽALOVÁ, G., *Územní mobilita mladých lidí v souvislosti s pracovním uplatněním*. Národní ústav odborného vzdělávání, Praha, 2005.

ŠÍŠKOVÁ, Tatjana, ed. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

HLADÍK, Jakub. *Multikulturní výchova: (socializace a integrace menšin)*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2006. ISBN 80-7318-424-9.

HORSKÁ, Jana. Analýza sociálních služeb v Jihlavě ve vztahu k integraci imigrantů. *Sociální práce/Sociální práce*, č. 1, 2009.

KOLDINSKÁ, Kristina, Harald Christian SCHEU a Martin ŠTEFKO, ed. *Sociální integrace cizinců*. Praha: Auditorium, 2016. ISBN 978-80-87284-60-5.

KUKLA, Lubomír et al., *Sociální a preventivní pediatrie v současném pojetí*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-9224-3.

KUNEŠOVÁ, H., Cihelková, E., *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. Nakladatelství C H Beck, 2006. ISBN 80-717-9455-4.

LOCKWOOD, D. *Social Integration and System Integration*. In: George K. Zollschan, Walter Hirsch (Hrsg.): *Explorations in Social Change*. London: Routledge & Kegan, 1964.

MORGENSTERNOVÁ, Monika. ŠULOVÁ, Lenka. A kol. *Interkulturní psychologie rozvoj interkulturní senzitivity*. Praha: Karolinum 2007. ISBN 978-80-246-1361-1.

PETRÁŠ, René, Helena PETRŮV a Harald Christian SCHEU, ed. *Menšiny a právo v České republice*. Praha: Auditorium, 2009. ISBN 978-80-87284-00-1.

SCHEU, Harald Christian a Ednan ASLAN. *Migrace a kulturní konflikty*. Praha: Auditorium, 2011. ISBN 978-80-87284-07-0.

SVATOŠ, M. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2708

Internetové zdroje:

BOSSWICK, Wolfgang – HECKMANN, Friedrich. 2006. Integration of migrants: Contribution of local and regional authorities. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions. [online]. Dostupné z [www: http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2006/22/en/1/ef0622en.pdf](http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2006/22/en/1/ef0622en.pdf).

BROUČEK, S. 2010. Emigrace z českých zemí a vznik krajanských komunit. 2016. [online] 2016 Dostupné z: <http://krajane.radio.cz/articleDetail.view?id=2083>

Centrum pro integraci cizinců [online] 2019. Dostupné z: <http://www.cicpraha.org/>

ČSÚ: cizinci, [online]2017. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/cizinci/cizinci-pocet-cizincu>

Freidingerová a kol., Jak rozumět mediálním sdělením o migraci [online]2019. Dostupné z: https://www.varianty.cz/download/docs/1146_jak-rozumet-medialnim-sdelenim-o-migraci.pdf

Hengj, D., Migrace, [online]. 2019 Dostupné z : <http://antropologie.zcu.cz/webzin/migrace>.

MVČR: Koncepce [online] 2019. Dostupné z:
<https://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>

MVČR: migrace, [online] 2019. Dostupné z URL: <https://www.mvcr.cz/migrace/>

MVČR: trvalý pobyt, [online] 2019 Dostupné z URL:
<https://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-cizince-obcane-eu-a-jejich-rodinni-prislusnici-trvaly-pobyt.aspx>

Organizace pro pomoc uprchlíkům, [online] 2019 Dostupné z URL:
<https://www.opu.cz/cs/>

Sdružení pro integraci, [cit. 12.1.2019]. Dostupné z:
<https://www.migrace.com/cs/regularizace>

Stojanov, R., Pracovní migrace a remittance: současné trendy v době ekonomické krize, [cit. 14.1.2019]. Dostupné z URL: http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/2012/01/g11-4-1stojanov_strielkowski_drbohlay.pdf.

STOJAROVÁ, Věra. Modely integrace imigrantů a jejich projevy v české politice. Etnické menšiny a imigranti v české politice. Číslo 2-3, ročník VI. Brno: FSSMU. 2004. ISSN 1212-7817. [online]. Dostupné z: <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=204>

UNHČR, [online] 2016 Dostupné z URL: <https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti-html.html>

Vávra, J. Migrace (nejen za prací). [online]. Dostupné z:
<http://people.vslib.cz/~jaroslav.vavra/GEOGR/MIGRACE.pdf>.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, [online]. Dostupné z:
<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje popisu procesu integrace cizinců do české společnosti na našem území. Teoretická část práce se snaží charakterizovat základní pojmy charakteristické pro téma začlenění cizinců v ČR. Praktická část je zaměřena na konkrétní zjištění integrovanosti v naší společnosti a možná doporučení vyplývající z výzkumu.

Abstract

This bachelor thesis is devoted to the description of the process of integration of foreigners into Czech society on our territory. The theoretical part of the work tries to characterize the basic concepts characteristic for the topic of integration of foreigners in the CZECH republic. The practical part is focused on the specific findings integrated in our society and maybe the recommendations arising from the research.